

ເອກະສານປະກອບການສອນວິຊາ

ເສດຖະກິດກະສິກໍາ Agricultural Economics

ສໍາລັບຫຼັກສູດຊັ້ນສູງ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ເຂດເນີນສູງ

ຂຽນໂດຍ: ອຈ. ສິມຄິດ ຈະເລີນຜົນ

ກວດແກ້ໂດຍ: ຄະນະກຳມະການພັດທະນາຫຼັກສູດ

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ:

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

ປະຕິບັດໂດຍ:

ໂຄງການສະໜັບສະໜູນການປັບປຸງວິທະຍາໄລ
ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ
(SURAFCO Project)

ສະໜັບສະໜູນດ້ານວິຊາການ:

- ● ● ● ● **Bern University of Applied Sciences**
- School of Agricultural, Forest and Food Sciences

ທັນວາ 2016

ຄຳນຳ

ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ບັນລຸ 3 ແຜນງານ ແລະ 10 ແຜນດຳເນີນງານ ຂອງກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ວາງອອກ ກໍຄື 3 ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາຂອງລັດຖະບານ ແລະ ແຜນຍຸດທະສາດການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ VIII ຂອງລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແຕ່ນີ້ຮອດປີ 2020 ໂດຍຖືເອົານະໂຍບາຍ ການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກຂອງປະຊາຊົນລົງເທື່ອລະກ້າວ, ນຳພາປະເທດຊາດ ໃຫ້ຫຼຸດພື້ນອອກຈາກການເປັນປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ ແລະ ການສ້າງສາປະເທດຊາດ ໃຫ້ກາຍເປັນປະເທດອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັນສະໄໝ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໄດ້ຖືເອົາວຽກງານ ການກໍ່ສ້າງຊັບພະຍາກອນມະນຸດດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນວຽກງານບຸລິມະສິດໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ໃນການພັດທະນາຂະແໜງ ການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໃຫ້ມີຄວາມກ້າວໜ້າ

ປະຈຸບັນເຫັນໄດ້ວ່າ ພະນັກງານວິຊາການດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ໃນລະດັບຕ່າງໆໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ຍັງບໍ່ທັນມີຄຸນນະພາບດີເທົ່າທີ່ຄວນ ແລະ ມີຈຳນວນບໍ່ພຽງພໍ ນັບແຕ່ຂັ້ນສູນກາງລົງຮອດທ້ອງຖິ່ນ. ສະນັ້ນກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໄດ້ກຳນົດຍຸດທະສາດການປັບປຸງ ແລະ ພັດທະນາລະບົບການສຶກສາດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຕ່ນີ້ຫາ ປີ 2020 ເຊິ່ງຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍຂອງຍຸດທະສາດ ແມ່ນການພັດທະນາສີມືແຮງງານຂອງຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໂດຍມີການເຊື່ອມໂຍງການຮຽນ-ການສອນ ໃຫ້ເຂົ້າກັບລະບົບການສົ່ງເສີມ ແລະ ຕະຫຼາດແຮງງານ, ການສ້າງຫຼັກສູດທີ່ເນັ້ນຄວາມຊຳນານ, ການສິດສອນທີ່ເນັ້ນເອົາຜູ້ຮຽນເປັນສູນກາງ. ດັ່ງນັ້ນ ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ມີການປັບປຸງ ແລະ ກໍ່ສ້າງໃໝ່ ດ້ວຍຮູບການຝຶກອົບຮົມ, ຍົກລະດັບໄລຍະສັ້ນ, ໄລຍະກາງ ແລະ ໄລຍະຍາວ ເພື່ອສ້າງໃຫ້ໄດ້ນັກວິຊາການທີ່ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ, ມີຄວາມຊຳນານ ແລະ ມີຄຸນສົມບັດທີ່ເໝາະສົມ. ເພື່ອຕອບສະໜອງ ໃຫ້ທ່ວງທັນກັບສະພາບການດັ່ງກ່າວ, ທາງວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ ຈຶ່ງໄດ້ພັດທະນາຫຼັກສູດຊັ້ນສູງ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເຂດເນີນສູງຂຶ້ນ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ 4 ສາຂາວິຊາ ເຊັ່ນ: ປູກຝັງ, ລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ປ່າໄມ້ ແລະ ທຸລະກິດກະສິກຳ. ຫຼັກສູດນີ້ໄດ້ເນັ້ນຄວາມຊຳນານ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດແຮງງານ ເພື່ອກໍ່ສ້າງພະນັກງານວິຊາການດ້ານການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ອອກຮັບໃຊ້ສັງຄົມ ໃນບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ໄດ້ປະຕິບັດຕາມຂໍ້ຕົກລົງຂອງລັດຖະມົນຕີກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ ວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານຫຼັກສູດແຫ່ງຊາດລະດັບຊັ້ນສູງທຸກປະການ

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຮຽນການສອນໄດ້ຮັບຜົນດີ ແລະ ມີຄວາມສະດວກ, ຈະຕ້ອງມີການພັດທະນາບັນດາເອກະສານທີ່ສຳຄັນຂອງຫຼັກສູດ ເຊັ່ນ: ເອກະສານຫຼັກສູດ, ຄຳອະທິບາຍເນື້ອໃນຫຍໍ້ຂອງແຕ່ລະວິຊາ, ແຜນການຮຽນການສອນ ແລະ ເນື້ອໃນການສິດສອນລະອຽດຂອງແຕ່ລະວິຊາ ຫຼື ເອີ້ນວ່າ: ປຶ້ມຄູ່ມືການຮຽນການສອນ. ສະນັ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ມີການພັດທະນາປຶ້ມຄູ່ມືຂອງແຕ່ລະວິຊາທີ່ມີໃນຫຼັກສູດດັ່ງກ່າວນີ້ ເພື່ອຕອບສະໜອງຈຸດປະສົງຂອງຫຼັກສູດ ທີ່ເນັ້ນໃສ່ 5 ອົງປະກອບຫຼັກດັ່ງນີ້: 1). ການສ້າງຄວາມຊຳນານ, 2). ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ, 3). ຕິດພັນກັບການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເຂດເນີນສູງ, 4). ເນັ້ນການເຮັດພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ, ແລະ 5). ການມີສ່ວນຮ່ວມດ້ານບົດບາດຍິ່ງຊາຍ

ໃນການພັດທະນາປຶ້ມຄູ່ມືເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ມີການມອບໝາຍໃຫ້ອາຈານຮັບຜິດຊອບສິດສອນຫຼັກ ແລະ ອາຈານຊ່ວຍເປັນຜູ້ຂຽນຂຶ້ນ ໂດຍໄດ້ຜ່ານຂະບວນການ ແລະ ຂັ້ນຕອນທີ່ຈຳເປັນຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການຝຶກ

ອົບຮົມກ່ຽວກັບຫຼັກການ, ການໄປທັດສະນະສຶກສາ, ການຄົ້ນຄວ້າເອກະສານ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ການແລກປ່ຽນຄຳຄິດເຫັນ ແລະ ຂໍ້ຄຳປຶກສາຈາກບັນດາຜູ້ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ປະສົບການ ຈາກສະຖາບັນການສຶກສາ ແລະ ໜ່ວຍງານອື່ນໆ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ກໍໄດ້ມີການກວດແກ້ເນື້ອໃນ ໂດຍຄະນະຊີ້ນຳ ແລະ ຄະນະກຳມະ ການພັດທະນາຫຼັກສູດຂອງວິທະຍາໄລ, ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ: ທ່ານ ຄຳຜຸຍ ພອນໄຊ, ທ່ານ ເພັດສະໝອນ ຖານະສັກ, ທ່ານ ທອງສະມຸດ ພູມມາສອນ, ທ່ານ ອຳໄພວັນ ສຸກສັນຕິ, ທ່ານ ທອງເພັດ ຈິດຕະບຸບຜາ, ທ່ານ ສີສຸກ ວິລະບຸດ, ທ່ານ ນ. ໜໍ່ຄຳ ວິລະວົງສາ, ທ່ານ ພູທອນ ຈັນທະວົງສາ, ທ່ານ ອຸທອງ ວົງແສນເມືອງ, ທ່ານ ມຸນີຊາ ພິງບັນດິດ, ທ່ານ ຈັນທອນ ທອງສະໄໝ, ແລະ ທ່ານ ນິກອນ ສຸດທິວົງ. ນອກຈາກນັ້ນ ກໍຍັງມີ ທ່ານ ນາງ Andrea Schroeter ແລະ ທ່ານ ນາງ Silvia Junt ຫົວໜ້າໂຄງການປັບປຸງວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ (SURAFCO) ພ້ອມດ້ວຍບັນດາຊ່ຽວຊານທີ່ປຶກສາທາງດ້ານເຕັກນິກ ທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດອີກຈຳນວນໜຶ່ງ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນຢ່າງໃກ້ຊິດ

ວຽກງານພັດທະນາຫຼັກສູດ ແມ່ນຈຸດປະສົງໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຂອງໂຄງການ SURAFCO ທີ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍ ອົງການ HELVETAS Swiss Intercooperation ພາຍໃຕ້ການສະໜັບສະໜູນທຶນຈາກອົງການຮ່ວມື ແລະ ພັດທະນາຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ (SDC) ຕັ້ງແຕ່ປີ 2009 ເປັນຕົ້ນມາ, ແລະ ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນດ້ານເຕັກນິກ ໃນການພັດທະນາໂຄງສ້າງຂອງຫຼັກສູດ ຈາກຄະນະກະເສດສາດ, ປ່າໄມ້ ແລະ ວິທະຍາສາດອາຫານ ຂອງມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ (HAFL)

ວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ແລະ ຮູ້ບຸນຄຸນນຳທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທີ່ໄດ້ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານທຶນຮອນ ແລະ ວິຊາການ, ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາປຶ້ມຄູ່ມືນີ້ຂຶ້ນ ເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຮຽນການສອນ. ນອກຈາກນັ້ນ ເອກະສານດັ່ງກ່າວນີ້ ຍັງສາມາດນຳໄປປັບໃຊ້ໃນທຸກໆວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນທົ່ວປະເທດ. ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງນັ້ນ, ຖ້າຫາກພົບເຫັນຂໍ້ຂາດຕົກບົກຜ່ອງ ແລະ ຄວາມບໍ່ສອດຄ່ອງເໝາະສົມປະການໃດ ກະລຸນານຳສິ່ງຂໍ້ຄິດເຫັນ ແລະ ຄຳຕຳໜິຕິຊົມໄປທີ່ວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ ຊາບ ເພື່ອຈະໄດ້ນຳໄປປັບປຸງແກ້ໄຂໃຫ້ດີກວ່າເກົ່າໃນອະນາຄົດ

ບົດນຳ

ປຶ້ມຄູ່ມືກ່ຽວກັບ ເສດຖະກິດກະສິກຳ ເຫຼັ້ມນີ້ຜູ້ຂຽນໄດ້ຂຽນຂຶ້ນ, ໂດຍມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອແນໃສ່ຮັບໃຊ້ການຮຽນການສອນ ໃນລະບົບໃນລະບົບຊັ້ນສູງ ຂອງວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ. ຜູ້ຂຽນໄດ້ຮວບຮວມ ແລະ ຮຽບຮຽງຂຶ້ນມາຈາກເອກະສານ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືທີ່ເປັນພາສາລາວ ແລະ ພາສາຕ່າງປະເທດ, ຜົນຂອງການທົດລອງ, ເກັບກຳຂໍ້ມູນທາງດ້ານການປູກຝັງ ແລະ ລ້ຽງສັດຕ່າງໆ ແລະ ຈາກການສອບຖາມນຳຜູ້ປະສົບຜົນສຳເລັດໃນທາງດ້ານການລ້ຽງສັດໃນໄລຍະຜ່ານມາ

ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍແຕ່ລະບົດຮຽນໃນປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ ແມ່ນເພື່ອເປັນບ່ອນອີງ ແລະ ເປັນທິດທາງອັນໜຶ່ງໃຫ້ແກ່ບັນດານັກວິຊາການ ແລະ ນັກສຶກສາ ພ້ອມຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ມັກເຮັດທຸລະກິດກ່ຽວກັບການກະສິກຳ ວິທີການຕ່າງໆ ໃນການສ້າງເສດຖະກິດຂອງຕົນເອງ.

ໃນປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ ຈະໄດ້ເວົ້າເຖິງບົດບາດກະສິກຳໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມ, ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບເສດຖະກິດ, ຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ການສະໜອງ, ການປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງການຜະລິດກະສິກຳ, ສຶກສາກໍລະນີການລົງທຶນປູກຖົ່ວເຫຼືອງ

ປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ໄດ້ຈັດພິມຂຶ້ນເທື່ອທຳອິດ, ຍ່ອມມີຂໍ້ຂາດຕົກບົກຜ່ອງຫຼາຍດ້ານ ຈະເປັນດ້ານເນື້ອໃນ ແລະ ຄຳສັບ ຫຼື ສຳນວນ, ເພາະສະນັ້ນ ໃນນາມຜູ້ຂຽນຂໍສະແດງຄວາມຍິນດີຮັບເອົາຄຳຕຳນິຕິຊົມ ແລະ ຂໍຂອບໃຈເປັນຢ່າງສູງ ຕໍ່ຄຳແນະນຳຈາກຜູ້ອ່ານທຸກໆທ່ານດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ, ເພື່ອຈະໄດ້ປັບປຸງ ແລະ ແກ້ໄຂເນື້ອໃນທີ່ຍັງບໍ່ທັນຄົບຖ້ວນ ແລະ ແກ້ໄຂເພີ່ມເຕີມ ໄປຕາມການປ່ຽນແປງວິວັດທະນາການຂອງຍຸກສະໄໝໃຫ້ຄົບຖ້ວນສົມບູນຍິ່ງຂຶ້ນ

ສາລະບານ

ໜ້າ

ຄຳນຳ.....	i
ບົດນຳ.....	iii
ສາລະບານ.....	iv
ສາລະບານຕາຕະລາງ.....	vi
ສາລະບານຮູບ.....	vii
ຄຳອະທິບາຍສັນຍາລັກ ແລະ ຄຳສັບຫຍໍ້.....	ix
ບົດທີ 1 ບົດບາດກະສິກຳໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມ.....	1
1.1 ບົດບາດກະສິກຳຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງຊາດ.....	1
1.1.1 GDP ແມ່ນຫຍັງ ແລະ ສັດສ່ວນຂອງມັນມີຫຍັງແດ່ ?.....	1
1.1.2 ອົງປະກອບຂອງ GDP (composition by sector).....	3
1.1.3 ການກະສິກຳປະກອບສ່ວນໃນຍອດພະລິດຕະພັນພາຍໃນ (GDP).....	3
1.1.4 ການກະສິກຳຕອບສະໜອງ ແລະ ຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ.....	4
1.1.5 ການກະສິກຳຕອບສະໜອງທາງດ້ານທຶນຮອນ.....	4
1.1.6 ການກະສິກຳຕອບສະໜອງວຽກເຮັດງານທຳ.....	4
1.1.7 ການກະສິກຳປະກອບໃນການສົ່ງອອກ.....	4
1.2 ທ່າແຮງ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດໃນການພັດທະນາໃນ ສປປ ລາວ.....	5
1.2.1 ທ່າແຮງໃນການພັດທະນາ.....	5
1.2.2 ຂໍ້ຈຳກັດ.....	5
ບົດທີ 2 ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບເສດຖະກິດ.....	6
2.1 ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບທິດສະດີເສດຖະກິດ.....	6
2.1.1 ຄວາມຕ້ອງການ (Demand).....	6
2.1.2 ການສະໜອງຄວາມຕ້ອງການ (Supply).....	7
2.2 ຄວາມໝາຍເສດຖະກິດ (What is Economics).....	8
2.2.1 ຄຳວ່າການເລືອກ (choice).....	8
2.2.2 ຄຳວ່າຊັບພະຍາກອນການຜະລິດ (Productive resource).....	9
2.3 ລະບົບເສດຖະກິດໃນ ສປປ ລາວ.....	10
2.3.1 ລະບົບເສດຖະກິດ.....	10
2.3.2 ອົງປະກອບ ແລະ ສາຍພົວພັນໃນລະບົບເສດຖະກິດ.....	11
ບົດທີ 3 ຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ການສະໜອງ.....	12
3.1 ການກຳໜົດລາຄາໂດຍອຸປະສິງ ແລະ ອຸປະທານ.....	12
3.2 ອຸປະສິງ.....	12
3.3 ອຸປະທານ.....	13

ສາລະບານ (ຕໍ່)

ໜ້າ

ບົດທີ 4 ການປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງການຜະລິດກະສິກໍາ.....	16
4.1 ຄວາມເປັນມາ.....	16
4.2 ວິທີການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດ.....	17
4.2.1 ທຶນຄົງທີ່.....	17
4.2.2 ທຶນໝູນວຽນ.....	17
4.3 ເຄື່ອງມືການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ.....	21
4.4 ແບບຟອມການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດສໍາລັບການປູກເຂົ້ານາ.....	22
4.5 ບາດກ້າວໃນການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ.....	24
4.6 ຕົວຢ່າງໃນການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດ.....	25
4.7 ບາດກ້າວໃນການບັນທຶກ ແລະ ຄິດໄລ່.....	28
4.8 ແບບຟອມ ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດສໍາລັບການປູກອ້ອຍ.....	29
ບົດທີ 5 ສຶກສາກໍລະນີການລົງທຶນປູກຖົ່ວເຫຼືອງ.....	41
5.1 ແຜນການເງິນ.....	41
ເອກະສານອ້າງອີງ.....	45

ສາລະບານຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງທີ	ໜ້າ
1. ຕົວເລກຊື້ບອກເສດຖະກິດທີ່ສໍາຄັນຂອງ ສປປ ລາວ.....	2
2. ອີງປະກອບຂອງ GDP.....	3
3. ລາຄາໜາກແໜ່ງ ແລະ ອຸປະສິງ/ຄວາມຕ້ອງການຊື້.....	13
4. ລາຄາໜາກແໜ່ງ ແລະ ອຸປະສິງ/ຄວາມຕ້ອງການຂາຍ.....	13
5. ພາບລວມຕາຕະລາງການວິເຄາະຈຸດກຸ້ມທຶນ.....	18
6. ນິຍາມຄໍາສັບ.....	20
7. ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ.....	22
8. ສິ່ງນໍາເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ.....	22
9. ສິ່ງນໍາເຂົ້າຄ່າແຮງງານ.....	23
10. ຜົນໄດ້ຮັບ.....	23
11. ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ.....	24
12. ສິ່ງນໍາເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ.....	25
13. ສິ່ງນໍາເຂົ້າແຮງງານ.....	26
14. ຜົນໄດ້ຮັບ.....	27
15. ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ.....	28
16. ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ.....	29
17. ສິ່ງນໍາເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ.....	29
18. ສິ່ງນໍາເຂົ້າຄ່າແຮງງານ.....	30
19. ຜົນໄດ້ຮັບ.....	31
20. ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ.....	31
21. ບັນດາຂໍ້ມູນສໍາຄັນແລະຄວນຈະເອົາໃຈໃສ່.....	32
22. ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ.....	34
23. ສິ່ງນໍາເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ.....	34
24. ສິ່ງນໍາເຂົ້າຄ່າແຮງງານ.....	35
25. ຜົນໄດ້ຮັບ.....	36
26. ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ.....	36
27. ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ.....	37
28. ສິ່ງນໍາເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ.....	37
29. ສິ່ງນໍາເຂົ້າຄ່າແຮງງານ.....	38
30. ຜົນໄດ້ຮັບ.....	39

ສາລະບານຕາຕະລາງ (ຕໍ່)

ຕາຕະລາງທີ	ຫນ້າ
31. ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ.....	39
32. ການປຽບທຽບລະຫວ່າງຂໍ້ມູນ 2 ຄອບຄົວ.....	40
33. ລວມຕົ້ນທຶນຂອງແຕ່ລະປີ.....	43
34. ລວມແຜນການເງິນຂອງຕົ້ນທຶນ ແລະ ຜົນກຳໄລ.....	43

ສາລະບານຮູບ

ຮູບທີ		ໜ້າ
1	ອີງປະກອບຂອງ GDP.....	4
2	ເສັ້ນສະແດງອຸປະສິງ (ຄວາມຕ້ອງການ).....	13
3	ເສັ້ນສະແດງອຸປະທານ (ການສະໜອງ).....	14
4	ການກຳນົດລາຄາຕາມກົນໄກຕະຫຼາດ.....	14
5	ເສັ້ນສະແດງເຖິງຕົ້ນທຶນຕ່າງໆ.....	17
6	ເສັ້ນສະແດງເຖິງຕົ້ນທຶນຄົງທີ່ ແລະ ຕົ້ນທຶນປ່ຽນແປງ.....	17

ຄຳອະທິບາຍສັນຍາລັກ ແລະ ຄຳສັບຫຍໍ້

ສັນຍາລັກ ແລະ ຄຳສັບຫຍໍ້	ຄຳອະທິບາຍ
-	ຫາ, ເຖິງ, ລົບ
/	ຕໍ່, ສ່ວນ
ກລ	ກິໂລ
ຈ/ນ	ຈຳນວນ
ຫ/ໜ	ຫົວໜ່ວຍ
ຮຕ	ເຮັກຕາ
ADB	Asian Development Bank
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
GDP	Gross Domestic Product
ha	Hactar
kg	kilogram
IRR	Internal Rate of Return
m ²	Square meter
NPV	Net present value.
t	Ton

ບົດທີ 1

ບົດບາດກະສິກຳໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດ

1. ອະທິບາຍກ່ຽວກັບບົດບາດກະສິກຳຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງຊາດ
2. ອະທິບາຍອົງປະກອບຂອງເສດຖະກິດ

ເນື້ອໃນ

1.1 ບົດບາດກະສິກຳຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງຊາດ

1.1.1 GDP ແມ່ນຫຍັງ ແລະ ສັດສ່ວນຂອງມັນມີຫຍັງແຕ່ ?

ຜະລິດຕະພັນລວມພາຍໃນປະເທດ (GDP) ແມ່ນຕົວຊີ້ບອກອັນເປັນພື້ນຖານ ເພື່ອວັດແທກຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານເສດຖະກິດຂອງປະເທດ ເຊິ່ງສະແດງມູນຄ່າລວມຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຕ່າງໆເປັນເງິນໂດລາ ໃນໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ ເຊິ່ງບອກໄດ້ເຖິງຂະໜາດຂອງເສດຖະກິດ. ໂດຍປົກກະຕິແລ້ວ GDP ແມ່ນຖືກນຳເອົາມາປຽບທຽບກັນຕາມໄຕມາດ ຫລື ເປັນປີທີ່ຜ່ານມາ. ຕົວຢ່າງ: ຖ້າຫາກວ່າ GDP ຂອງປີຕໍ່ປີແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນ 3 % ນີ້ໝາຍຄວາມວ່າເສດຖະກິດໄດ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວ 3 % ເມື່ອທຽບກັບປີທີ່ຜ່ານມາ. (ໝາຍເຫດບໍ່ລວມເອົາລາຍຮັບຈາກຕ່າງປະເທດ) ການຄິດໄລ່ GDP ແມ່ນຫຍັງຍາກ (ເພາະສະນັ້ນພວກເຮົາໃຫ້ນັກເສດຖະສາດເປັນຜູ້ຄິດໄລ່) ແຕ່ຫາກວ່າພື້ນຖານການຄິດໄລ່ສ່ວນຫລາຍແລ້ວ ແມ່ນສາມາດຄິດໄລ່ໄດ້ 1 ໃນສອງວິທີ ເຊັ່ນ: ບວກລາຍຮັບຂອງໝົດທຸກຄົນໃນປີໜຶ່ງເຂົ້າກັນ (ວິທີການຄິດໄລ່ຈາກລາຍຮັບ) ຫລື ບວກລາຍຈ່າຍຂອງໝົດທຸກຄົນເຂົ້າກັນ (ວິທີຄິດໄລ່ຈາກການໃຊ້ຈ່າຍ) ຕາມຫລັກການແລ້ວທັງສອງວິທີການແມ່ນຈະໄດ້ຜົນຮັບຄ້າຍຄືກັນ ວິທີການຄິດໄລ່ຈາກລາຍຮັບ ເຊິ່ງບາງຄັ້ງໄດ້ອີງໃສ່ວິທີການນີ້ຄິດໄລ່ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນລວມພາຍໃນປະເທດ GDP (I), ແມ່ນໄດ້ຄິດໄລ່ໂດຍການບວກເງິນຊົດເຊີຍໃຫ້ລູກຈ້າງ, ກຳໄລລວມສຳລັບບໍລິສັດນິຕິບຸກຄົນ ແລະ ບໍ່ແມ່ນນິຕິບຸກຄົນ ແລະ ອາກອນຫ້າກອກເງິນຊ່ວຍເຫລືອຕ່າງໆ, ວິທີການຄິດໄລ່ຈາກຄ່າໃຊ້ຈ່າຍແມ່ນວິທີການທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ເລື້ອຍໆ ແລະ ຄິດໄລ່ໂດຍການບວກມູນຄ່າລວມການບໍລິໂພກ, ການລົງທຶນ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ ແລະ ມູນຄ່າການສົ່ງອອກສຸດທິ ເຊິ່ງໃຜໆກໍຮູ້ວ່າຜະລິດຕະພັນເສດຖະກິດ ແລະ ການຕົບໂຕ ເຊິ່ງເອົາ GDP ເປັນຕົວແທນນັ້ນມັນຈຶ່ງສິ່ງຜົນກະທົບເຖິງເກືອບໝົດທຸກຄົນຢູ່ໃນເສດຖະກິດນັ້ນ

ຕົວຢ່າງ: ເມື່ອເສດຖະກິດດີທ່ານຈະເຫັນໄດ້ວ່າ ອັດຕາຄົນຫວ່າງງານແມ່ນຕ່ຳ ແລະ ອັດຕາຄ່າຈ້າງສູງຂຶ້ນຢູ່ໃນພາກທຸລະກິດຍ້ອນວ່າ ຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານແຮງງານເພື່ອທີ່ຈະສະໜອງຕອບຕໍ່ກັບການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ ການປ່ຽນແປງຕົວເລກ GDP ບໍ່ວ່າຈະຂຶ້ນ ຫລື ລົງ ຕາມປົກກະຕິແລ້ວຈະສິ່ງຜົນສະທ້ອນອັນໃດໜຶ່ງຕໍ່ກັບຕະຫລາດທຸ້ນ ມັນກໍບໍ່ເຂົ້າໃຈຍາກເຖິງເຫດຜົນວ່າຍ້ອນຫຍັງ: ເສດຖະກິດທີ່ບໍ່ດີແມ່ນໝາຍເຖິງກຳໄລຂອງບໍລິສັດແມ່ນບໍ່ດີ ຊຶ່ງໝາຍຄວາມວ່າລາຄາຂອງທຸ້ນແມ່ນຕ່ຳ ນັກລົງທຶນແມ່ນ

ກຽມວິນຫລາຍກ່ຽວກັບໂຕເລກການເຕີບໂຕ GDP ຫາກຕິດລົບ ເຊິ່ງແມ່ນປັດໄຈໜຶ່ງທີ່ນັກເສດຖະສາດນຳໃຊ້ເພື່ອກຳນົດວ່າເສດຖະກິດແມ່ນຢູ່ໃນທ່າທີ່ຖີດຖອຍ ສຳລັບຫົວຂໍ້ນີ້ແມ່ນມີຂໍ້ມູນຕົວຊີ້ບອກທາງດ້ານເສດຖະກິດມະຫາພາກ ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການວິເຄາະ ແລະ ວິໄຈຈາກທະນາຄານກາງຫລືກົມສະຖິຕິກະຊວງ ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ເຊິ່ງເຮົາຈະເຫັນໄດ້ວ່າອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວຂອງລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນຕາມລາຄາປີ 1990 ໃນປີ 2010 ເທົ່າກັບ 8,1 % ອັດຕາເງິນເຟີ້ສະເລ່ຍໃນປີແມ່ນຢູ່ປະມານ 5,8 % ໃນທ້າຍປີ 2010 ລາຍລະອຽດໃຫ້ເບິ່ງທີ່ຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້:

ຕາຕະລາງທີ 1 ຕົວເລກຊີ້ບອກເສດຖະກິດທີ່ສຳຄັນຂອງ ສປປ ລາວ

ລາຍການ	2007	2008	2009	2010	Items
ຂະແໜງການຜະລິດ(%)					RealSector(in percent)
ອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວຂອງລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນປີ 1990 (GDP)	6.8	7.8	7.8	8.1	GDP Growth Rate GDP at (Contant Price 1990)
ອັດຕາເງິນເຟີ້ທ້າຍປີ	5.57	3.17	3.92	5.76	Inflation Rate(End of Period)
ອັດຕາເງິນເຟີ້ສະເລ່ຍໃນປີ	4.51	7.63	0.03	5.98	Inflation Rate (annual Average)
ການເງິນຂອງລັດທຽບໃສ່ GDP (%)	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	Public Finance (In percent of GDP)
ຂະແໜງການເງິນຕ່າງປະເທດທຽບໃສ່ GDP (%)	2007	2008	2009	2010	External Sector (in percent of GDP)
ລາຍຮັບງົບປະມານລວມທັງເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ	16.47	17.43	17.58	22.31	Revenues and Grants
ລາຍຮັບພາຍໃນ	10.92	14.59	15.12	15.73	Revenues
ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ	2.80	2.87	2.46	6.57	Grants
ລວມຍອດລາຍຈ່າຍ ແລະ ໃຫ້ກູ້ຢືມສຸດທິ	19.53	20.50	21.00	24.57	Total Expenditure Net lendind
ລາຍຈ່າຍບໍລິຫານທົ່ວໄປ	9.30	12.27	13.85	12.73	Current Expenditures
ລາຍຈ່າຍລົງທຶນ ແລະ ໃຫ້ກູ້ຢືມສຸດທິ	7.53	8.24	7.15	9.45	Capital and on lending net
ດຸ່ນດຽງລວມ	-2.73	-3.07	-3.42	-3.02	Overall Cash Balance

ຕາຕະລາງທີ 1 (ຕໍ່) ຕົວເລກຊື້ບອກເສດຖະກິດທີ່ສໍາຄັນຂອງ ສປປ ລາວ

ລາຍການ	2007	2008	2009	2010	Items
ດຸ່ນດຽງລວມທີ່ບໍ່ນັບເງິນ ຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ	-5.92	-5.94	-5.87	-5.82	Overall Cash Balance (Excluding Grants)
ຂະແໜງເງິນຕາ (%)	2007	2008	2009	2010	Monetary Sector (In percent)
ອັດຕາການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງ ປະລິມານເງິນທ້າຍປີ (%)	38,72	18,31	31,23	39,13	Annual Growth Rate Of Money Supply M2
ດຸ່ນການຊໍາລະກັບຕ່າງປະ ເທດ	4.72	1.90	-0.07	1.52	Overall Balance
ດຸ່ນການຊໍາລະເງິນປົກກະຕິ ລວມລວມທັງເງິນໂອນຂອງ ລັດ	2.53	1.71	1.09	0.46	CurrentAccount Balance(including Of official Transfer)
ດຸ່ນການຊໍາລະເງິນປົກກະຕິ ບໍ່ລວມເອົາເງິນໂອນຂອງລັດ	1.4	0.3	-2.8	-1.2	CurrentAccount Balance(Excluding official Transfer)
ດຸ່ນການຄ້າ	-3.36	-5.89	-7.30	-4.90	Trade Balance
ດຸ່ນບັນຊີທຶນ ແລະ ການເງິນ	9.36	8.14	11.52	6.46	Capitaland Financial Account
ມູນຄ່າການຄ້າ	46.98	47.20	44.92	59.39	ForeignTradeVolume
ຍອດໜີ້ສິນຕ່າງປະເທດ	57.70	48.50	48.15	43.72	

ແຫລ່ງຂໍ້ມູນ: ກົມສະຖິຕິ, ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ (ຄັດມາຈາກບົດລາຍງານເສດຖະກິດປະຈຳປີ 2010 ຂອງທະນາຄານແຫ່ງສປປລາວ)

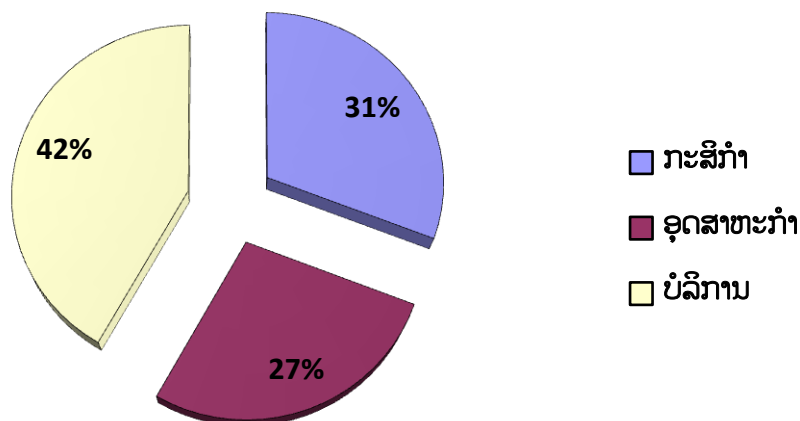
1.1.2 ອົງປະກອບຂອງ GDP (composition by sector)

ຕາຕະລາງທີ 2 ອົງປະກອບຂອງ GDP

ລາຍການ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ກະສິກໍາ	45.5	43.7	41.0	39.0	37.7	32.4	33.2	32.5	32.5	30.8
ອຸດສາຫະກໍາ	18.3	19.5	21.3	20.5	23.5	29.8	28.7	27.9	26.5	27.4
ບໍລິການ	36.2	37.8	37.7	40.5	39.8	37.7	38.2	39.7	41.0	41.8

1.1.3 ການກະສິກໍາປະກອບສ່ວນໃນຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ (GDP)

ລາຍຮັບຈາກກະສິກໍາປະກອບສ່ວນຫຼາຍກ່ວາ 28% ຂອງລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ ແລະ ອັດຕາການເຕີບໂຕໃນຂະແໜງການນີ້ແມ່ນ 2 - 3 %ຕໍ່ປີ (ປີ 2011) (ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ = ການກະສິກໍາ, ອຸດສາຫະກໍາ ແລະ ການບໍລິການ) (ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB) ຫຼື ກະຊວງກະສິກໍາ)

Agriculture: 31 %, Industry: 27 %, Services: 42%,(Data released on November 2010)

ຮູບທີ 1 ອົງປະກອບຂອງ GDP

1.1.4 ການກະສິກໍາຕອບສະໜອງ ແລະ ຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ

ຕອບສະໜອງ ແລະ ຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ສ່ວນເຫຼືອແມ່ນຕອບສະໜອງໃຫ້ຕະຫຼາດພາຍໃນ. ສໍາລັບ ສປປ ລາວ ແລ້ວການກະສິກໍາການຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານແມ່ນການຜະລິດເຂົ້າ, ພືດຜັກ ແລະ ຊີ້ນ. ສ່ວນເນື້ອທີ່ໃນການຜະລິດເຂົ້າແມ່ນມີປະມານ 264,000 ເຮັກຕ່າ ແລະ ຜົນຜະລິດເຂົ້າແມ່ນ 2,295 ລ້ານໂຕນ (ຂໍ້ມູນນີ້ແມ່ນເອົາຈາກກະຊວງກະສິກໍາປ່າໄມ. 2012) ຫຼື ເອົານໍາຖານຂໍ້ມູນຂອງ FAO

1.1.5 ການກະສິກໍາຕອບສະໜອງທາງດ້ານທຶນຮອນ

ເປັນການຜັດປ່ຽນທຶນຮອນ ຈາກຂະແໜງການກະສິກໍາໄປສູ່ຂະແໜງການອື່ນ: ພາສີ, ອາກອນ (ພາສີທີ່ດິນ), ຄ່າເຊົ່າດິນ, ອັດຕາດອກເບ້ຍ (ທະນາຄານ, ເຈົ້າຂອງເງິນກູ້, ຜູ້ປະກອບສິນເຊື່ອ) ເຊິ່ງລາຍຮັບທີ່ໄດ້ແມ່ນລາຍຮັບທີ່ບໍ່ແມ່ນການກະສິກໍາ, ເຈົ້າຂອງແຮງງານທີ່ຮັບຊື້ສິນຄ້າ ຈາກຊາວກະສິກອນໃນລາຄາທີ່ຕໍ່າ ແຕ່ຂາຍສິນຄ້າສໍາເລັດຮູບຈາກໂຮງງານໃນລາຄາທີ່ສູງ

1.1.6 ການກະສິກໍາຕອບສະໜອງວຽກເຮັດງານທໍາ

ຂະແໜງການກະສິກໍາຖືກເປັນຂະແໜງການທີ່ປະກອບສ່ວນໃນການສ້າງວຽກເຮັດງານທໍາໃກ້ແກ່ປະຊາຊົນລາວເປັນຈໍານວນຫຼວງຫຼາຍໃນແຕ່ລະປີ ຈາກຂໍ້ມູນການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມແຫ່ງຊາດປີ 2011 ໃຫ້ຮູ້ວ່າປະຊາກອນຂອງປະເທດຫຼາຍກວ່າ 75 % ແມ່ນປະກອບອາຊີບໃນຂະແໜງກະສິກໍາ ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວປະຈຸບັນປະເທດລາວໄດ້ມີການເປີດກວ້າງວຽກເຮັດງານທໍາໃຫ້ປະຊາຊົນລາວໃນປີໜຶ່ງຫຼາຍພັນຄົນເຊັ່ນກັນ

1.1.7 ການກະສິກໍາປະກອບໃນການສົ່ງອອກ

ປະລິມານ ແລະ ມູນຄ່າການສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນນັບມື້ນັບເພີ່ມ ຂຶ້ນ ເນື່ອງມາຈາກແຕ່ລະຂະແໜງການມີຜະລິດຕະພັນເພີ່ມຂຶ້ນໃນແຕ່ລະປີ ເຊິ່ງໃນສົກປີ 2010 - 2012 ສປປ ລາວ ໄດ້ລາຍຮັບຈາກການສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນຂອງຂະແໜງການກະສິກໍາໂດຍປະມານ 137 ກວ່າລ້ານໂດລາສະຫະລັດໂດຍສະເພາະແມ່ນມາຈາກຜະລິຕະພັນກາເຟ, ຊາ ແລະ ພືດ

1.2 ທ່າແຮງ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດໃນການພັດທະນາໃນ ສປປ ລາວ

1.2.1 ທ່າແຮງໃນການພັດທະນາ

- ມີແຫຼ່ງນ້ຳຢ່າງຫຼວງຫຼາຍເຊິ່ງເປັນທ່າແຮງອັນໃຫຍ່ໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາ, ກຳລັງໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ
- ທ່າແຮງທາງດ້ານຊົນລະປະທານ ເມື່ອຂະແໜງການນີ້ມີການພັດທະນາອາດເພີ່ມຄວາມສາມາດໃນການຜະລິດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍໃນການປູກພືດ
- ທ່າແຮງໃນການພັດທະນາທີ່ມີລັກສະນະຍືນຍົງ ໃຫ້ແກ່ໄມ້ທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ ສະໜອງການຈັດ ການຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ແລະ ແຜນການປູກປ່າຄືນໃໝ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ
- ທ່າແຮງສຳຄັນສຳລັບການສົ່ງອອກເຄື່ອງປ່າຂອງດົງເຊັ່ນ: ໝາກແໜງ, ຄັງ, ຍານ ແລະ ຢາງໄມ້ ອື່ນໆ
- ມີທ່າແຮງໃນການເພີ່ມປະລິມານການສົ່ງອອກແຮ່ທາດທີ່ດຳເນີນຢູ່ແລ້ວ ສຳລັບກິດຈະກຳບໍ່ແຮ່ ແລະ ສົ່ງອອກບັນດາແຮ່ທາດທີ່ກຳລັງຊອກຄົ້ນໄດ້
- ມີຄວາມໃກ້ຄຽງກັບຕະຫຼາດພາຍນອກ ຕະຫຼາດໃຫຍ່ກຳລັງພື້ນເດັ່ນຂຶ້ນ ເປັນທີ່ຕັ້ງຍຸດທະສາດທີ່ມີທ່າແຮງສຳລັບການສົ່ງສິນຄ້າຜ່ານ

1.2.2 ຂໍ້ຈຳກັດ

- ການແຍກອອກເປັນສ່ວນໆຂອງສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດ ຍ້ອນຫຼາຍສ່ວນຂອງປະເທດຖືກຢູ່ໂດດດ່ຽວ ຍ້ອນທີ່ຕັ້ງພູມສັນຖານ ແລະ ຍ້ອນປະຊາກອນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ.
- ການຄຸ້ມຄອງການຜະລິດແບບພໍ້ກຸ້ມຢູ່ກຸ້ມກິນ ແລະ ການແລກປ່ຽນແບບວັດຖຸກັບວັດຖຸທີ່ປະຊາກອນສ່ວນຫຼາຍດຳເນີນຢູ່
 - ໂຄງຮ່າງພື້ນຖານໃນທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິຜົນ (ຕາໜ່າງຂົນສົ່ງ ແລະ ລະບົບສື່ສານນານ)
 - ຂໍ້ມູນທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິຜົນກ່ຽວກັບຕົວແປທີ່ສຳຄັນຂອງປະເທດເຊັ່ນ: ຕົວແປທາງດ້ານວັດຖຸ, ເສດຖະກິດ ແລະ ພູມອາກາດ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງເງື່ອນໄຂຕະຫຼາດ, ວິທະຍາການ ແລະ ໂອກາດການລົງທຶນທີ່ມີຢູ່ໃນປະເທດ
- ແຫຼ່ງການເງິນພານຍໃນມີຂໍ້ຈຳກັດ, ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຈຳເປັນ ຕໍ່ການຂຶ້ນກັບການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານການເງິນພາຍນອກໃຫ້ແກ່ໂຄງການລົງທຶນຂອງລັດຖະບານສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ມີການດຸ່ນດ່ຽງທາງລົບຂອງການໃຊ້ຈ່າຍ ການວິເຄາະຄວາມສ່ຽງ

ບົດທີ 2

ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບເສດຖະກິດ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດ

1. ອະທິບາຍແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບເສດຖະກິດ
2. ອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງເສດຖະກິດ

ເນື້ອໃນ

2.1 ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບທິດສະດີເສດຖະກິດ

2.1.1 ຄວາມຕ້ອງການ (Demand)

ຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດ ແມ່ນປ່ຽນແປງຕາມສະພາບເສດຖະກິດແລະສັງຄົມຂອງຕົນເອງ ເຊິ່ງເຮົາສາມາດແບ່ງຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດອອກເປັນ 5 ຊະນິດຄື: ຄວາມຕ້ອງການທີ່ບໍ່ສິ້ນສຸດ, ຄວາມຕ້ອງການທີ່ສິ້ນສຸດ, ຄວາມຕ້ອງການທີ່ທົດແທນກັນໄດ້, ຄວາມຕ້ອງການທີ່ກາຍເປັນພຶດຕິກຳແລະ ຄວາມຕ້ອງການທີ່ຕ້ອງໃຊ້ປະກອບກັນ

1. ຄວາມຕ້ອງການທີ່ບໍ່ສິ້ນສຸດ

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຄວາມຕ້ອງການທີ່ບໍ່ສິ້ນສຸດຂອງມະນຸດແຕ່ລະຄົນແມ່ນຈະແຕກຕ່າງກັນ ແລະຈະປ່ຽນແປງໄປຕາມການເວລາ ເຊິ່ງເມື່ອໄດ້ເກີດມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ບໍ່ສິ້ນສຸດແລ້ວກໍຈະມີຄວາມຢາກເປັນເຈົ້າຂອງເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ໂດຍປົກກະຕິແລ້ວຄວາມຕ້ອງການຂຶ້ນພື້ນຖານຂອງມະນຸດແມ່ນປັດໃຈ 4 ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ອາຫານການກິນ, ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ ແລະ ຢາປົວພະຍາດ ປັດໃຈເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນສິ່ງຈຳເປັນສຳລັບການມີຊີວິດຢູ່ຂຶ້ນພື້ນຖານຂອງມະນຸດ, ແຕ່ເມື່ອເສດຖະກິດສັງຄົມມີການຂະຫຍາຍຕົວເຮັດໃຫ້ຄວາມຕ້ອງການທີ່ບໍ່ສິ້ນສຸດຂອງມະນຸດມີເພີ່ມຫຼາຍຂຶ້ນເຊັ່ນ: ໂທລະສັບ, ລົດ, ເຮືອນ, ທີ່ດິນ, ຄອມພິວເຕີ, ໂທລະພາບ, ຕູ້ເຢັນ ເປັນຕົ້ນ ແຕ່ຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດຈະຖືກຈຳກັດດ້ວຍລາຍໄດ້ທີ່ໄດ້ຮັບ, ຄວາມຕ້ອງການເງິນຂອງມະນຸດແມ່ນຄວາມຕ້ອງການທີ່ບໍ່ສິ້ນສຸດ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດເມື່ອມີເງິນຫຼາຍຂຶ້ນກໍຍິ່ງມີຄວາມຕ້ອງການເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ, ເນື່ອງຈາກເງິນແມ່ນຊັບສິນທີ່ມີສະພາບຄ່ອງສູງ ແລະ ສາມາດນຳໄປແລກປ່ຽນເປັນສິ່ງຂອງເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດໄດ້ງ່າຍ

2. ຄວາມຕ້ອງການທີ່ສິ້ນສຸດ

ຄວາມຕ້ອງການທີ່ສິ້ນສຸດ ແມ່ນຄວາມຕ້ອງການທີ່ເມື່ອມະນຸດເຮົາໄດ້ສິ່ງຂອງມາເພື່ອສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕົນເອງແລ້ວກໍຈະຢຸດຕິຄວາມຕ້ອງການໃນສິ່ງນັ້ນເຊັ່ນ: ເມື່ອມະນຸດເຮົາເກີດຄວາມຫົວກໍຈະຫາອາຫານມາເພື່ອສະໜອງຄວາມຕ້ອງການອາຫານຂອງຕົນ ແລະ ເມື່ອໄດ້ບໍລິໂພກອາຫານຈົນອົມແລ້ວກໍຈະບໍ່ສາມາດບໍລິໂພກອາຫານໄດ້ອີກ.

3. ຄວາມຕ້ອງການທີ່ທົດແທນກັນໄດ້

ຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດ ແມ່ນມີຫຼາຍຊະນິດເມື່ອມະນຸດເຮົາຫ້ວອາຫານກໍມີອາຫານຫຼາຍຊະນິດເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການນັ້ນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຫຼາຍຊະນິດກໍສາມາດໃຊ້ທົດແທນກັນໄດ້ເຊັ່ນ: ຊີ້ນໝູກັບຊີ້ນງົວ, ຊີ້ນເປັດກັບຊີ້ນໄກ່ ຄວາມຕ້ອງການທີ່ທົດແທນກັນໄດ້ຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອສິນຄ້າທີ່ໃຊ້ທົດແທນກັນໄດ້ຊະນິດໃດໜຶ່ງມີລາຄາສູງຂຶ້ນ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ບໍລິໂພກຕ້ອງປ່ຽນໄປຊື້ສິນຄ້າອີກຊະນິດໜຶ່ງທີ່ມີລາຄາຕໍ່າກວ່າ ແລະ ໃຊ້ທົດແທນກັນໄດ້ ປະກົດການນີ້ແມ່ນເຮັດໃຫ້ຫຼຸດການຜຸກຂາດໃນການຈໍາໜ່າຍສິນຄ້າ ແລະ ກໍ່ໃຫ້ເກີດທົດສະຕິທາງເສດຖະສາດຄືທົດສະຕິການທົດແທນກັນ

4. ຄວາມຕ້ອງການທີ່ກາຍເປັນພຶດຕິກຳ

ຄວາມຕ້ອງການທີ່ກາຍເປັນພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ບໍລິໂພກແມ່ນສິ່ງຂອງຕ່າງໆທີ່ມະນຸດນຳມາຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕົນຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີຈົນກາຍເປັນຄວາມຊົນເຄີຍເຊັ່ນ: ເບຍ, ເຫຼົ້າ, ຢາສູບ ແລະ ສິນຄ້າຊະນິດຕ່າງໆ ທີ່ຄົນບໍລິໂພກຈົນກາຍເປັນພຶດຕິກຳແລະບໍ່ສາມາດປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳການບໍລິໂພກໄດ້ໂດຍງ່າຍ, ດັ່ງນັ້ນ ໃນຕະຫຼາດແຂ່ງຂັນສົມບູນສໍາລັບສິນຄ້າທີ່ກາຍເປັນພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ບໍລິໂພກກໍຈະໂຄສະນາໃຫ້ຜູ້ບໍລິໂພກໄດ້ນຳສິນຄ້າຂອງຕົນໄປໃຊ້ຈົນຕັດສິນໃຈຊື້ຫາມາໃຊ້ເປັນປະຈຳ

5. ຄວາມຕ້ອງການທີ່ໃຊ້ປະກອບກັນ

ຄວາມຕ້ອງການທີ່ໃຊ້ປະກອບກັນແມ່ນການຊື້ສິ່ງຂອງຊະນິດໜຶ່ງແລ້ວຍັງຕ້ອງການອີກຊະນິດໜຶ່ງເມື່ອເພີ່ມການບໍລິໂພກສິ່ງໜຶ່ງອີກຢ່າງທີ່ໃຊ້ປະກອບກັນກໍຈະມີການບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນເພື່ອຈະສາມາດໃຊ້ປະໂຫຍດໄດ້ຢ່າງສົມບູນ ແລະ ສິ່ງຂອງທີ່ໃຊ້ຄວບຄູ່ກັນນີ້ຖ້າຫາກແຍກອອກຈາກກັນແລ້ວຈະເຮັດໃຫ້ສາມາດນຳໃຊ້ປະໂຫຍດໄດ້ຫຼຸດລົງ ສິ່ງຂອງທີ່ໃຊ້ປະກອບກັນມີຄື: ລົດກັບນໍ້າມັນ, ກາເຟກັບນໍ້າຕານ ຫຼື ອາຫານກັບຄົນເປັນຕົ້ນ

2.1.2 ການສະໜອງຄວາມຕ້ອງການ (Supply)

ສິ່ງທີ່ສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດແມ່ນສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ ຫຼື ເອີ້ນວ່າຊັບສິນ ເຊິ່ງເຮົາສາມາດແບ່ງຊັບສິນອອກເປັນ 2 ປະເພດຄື: ຊັບສິນທີ່ໄດ້ລ້າ ແລະ ຊັບສິນທາງເສດຖະສາດ.

1. ຊັບສິນທີ່ໄດ້ລ້າ

ຊັບສິນທີ່ໄດ້ລ້າໝາຍເຖິງການໄດ້ມາຂອງຊັບສິນໂດຍບໍ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ເຊິ່ງໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນຊັບສິນພະຍາກອນທີ່ມີຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃນທຳມະຊາດເຊັ່ນ: ອາກາດ, ນໍ້າ, ລົມ ແລະ ແສງແດດເປັນຕົ້ນ ການພິຈາລະນາວ່າຊັບສິນໃດໜຶ່ງແມ່ນຊັບສິນທີ່ໄດ້ລ້າ ຫຼື ບໍ່ນັ້ນ, ແມ່ນຂຶ້ນກັບວ່າເຮົາໄດ້ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອໃຫ້ໄດ້ມາເຊິ່ງຊັບສິນນັ້ນ ຫຼື ບໍ່ເຊັ່ນ: ຖ້າຈຳເປັນຈະຕ້ອງຊື້ນໍ້າມາບໍລິໂພກກໍລະນີນີ້ນໍ້າຖືວ່າບໍ່ແມ່ນຊັບສິນທີ່ໄດ້ລ້າ ຍ້ອນເຮົາໄດ້ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຊື້ນໍ້າ ຫຼື ຊັບສິນທີ່ໄດ້ມາລ້າແມ່ນຊັບສິນທີ່ໄດ້ມາໂດຍບໍ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍແຕ່ເຮົາສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ຕະຫຼອດເວລາທີ່ຕ້ອງການເຊັ່ນ: ອາກາດທີ່ເຮົາຫາໃຈໃນກໍລະນີນີ້ອາກາດແມ່ນຊັບສິນໄດ້ລ້າ

2. ຊັບສິນທາງເສດຖະສາດ

ຊັບສິນທາງເສດຖະສາດ ແມ່ນຊັບສິນພະຍາກອນທີ່ມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອໃຫ້ໄດ້ມາເຊິ່ງຊັບສິນນັ້ນ ແລະ ຊັບສິນທາງເສດຖະສາດແມ່ນຊັບສິນທີ່ມີຢ່າງຈຳກັດ ແລະ ບໍ່ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດ ເມື່ອເຮົາຕ້ອງການໃຫ້ໄດ້ມາເຊິ່ງຊັບສິນນີ້ກໍຈຳເປັນຕ້ອງຊື້ ຫຼື ມີການແລກປ່ຽນດ້ວຍສິ່ງຂອງຈິ່ງຈະໄດ້ມາ, ດັ່ງນັ້ນ ຊັບສິນທາງເສດຖະສາດຈຶ່ງເປັນເຄື່ອງສະແດງເຖິງຄວາມຮັ່ງມີຂອງມະນຸດ ຈາກການພິຈາລະນາຊັບສິນທາງເສດຖະສາດທີ່ບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ຄອບຄອງຢູ່.

2.2 ຄວາມໝາຍເສດຖະກິດ (What is Economics)

ດັ່ງໄດ້ກ່າວແລ້ວວ່າປະຈຸບັນຂອບເຂດ ແລະ ເນື້ອຫາຂອງເສດຖະສາດໄດ້ຂະຫຍາຍແລະຄອບຄຸມເຫຼືອງຕ່າງໆຢ່າງກ້ວາງຂວາງຈຶ່ງເປັນການຍາກທີ່ຈະຂຽນຄຳນິຍາມ ເຊິ່ງສາມາດລະບຸຂອບເຂດ ແລະ ເນື້ອຫາຂອງເສດຖະສາດໄວ້ໄດ້ຄົບຖ້ວນດ້ວຍຂໍ້ຄວາມພຽງ 3 - 4 ແຖວ ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມນັກວິຊາການທາງເສດຖະສາດກໍ່ໄດ້ພຽງພະຍາຍາມສະເໜີຄຳນິຍາມໄວ້ຫຼາຍສຳນວນ ເຊິ່ງອາດແບ່ງຄຳນິຍາມເຫຼົ່ານັ້ນອອກເປັນ 2 ແນວ ແນວໜຶ່ງຄືນິຍາມທີ່ເນັ້ນເຖິງສະຖິຕິການທາງເສດຖະກິດຂອງມະນຸດ (Materialistic definition of economics) ອີກແນວໜຶ່ງຄືຄຳນິຍາມທີ່ເນັ້ນເຖິງຄວາມຈຳກັດຂອງຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຢູ່ (scarcity definition of economics) ຢ່າງໃດກໍ່ຕາມໃນປະຈຸບັນນີ້ນັກເສດຖະສາດໃຫ້ຄວາມສຳຄັນຕໍ່ຄຳນິຍາມແນວທີ່ສອງເພາະຄອບຄຸມສາລະຂອງເສດຖະສາດທົ່ວເຖິງໄດ້ຫຼາຍກ່ວາ (Lord Lionel Robbins) ເປັນໜຶ່ງໃນບັນດານັກເສດຖະສາດກຸ່ມທຳອິດທີ່ໃຫ້ຄຳນິຍາມເສດຖະສາດໃນແນວນີ້ ເຊິ່ງລະບຸວ່າ:

“ເສດຖະສາດຄືສາດທີ່ສຶກສາເຖິງພຶກຫິກຂອງມະນຸດໃນດ້ານຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງຜົນກັບຊັບພະຍາກອນອັນມີຢູ່ຈຳກັດເຊິ່ງອາດນຳໄປໃຊ້ເພື່ອການຕ່າງໆໄດ້ຫຼາຍທາງ” (Economic is the science which studies human behavior as relationship between end and scarce means which have alternative uses)

ນອກຈາກນີ້ຕຳລາເສດຖະສາດສ່ວນຫຼາຍໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງຕຳລາທີ່ຂຽນໂດຍນັກເສດຖະສາດນີໂອຄຼາດສິກຕ່າງໆຍຶດຄຳນິຍາມເສດຖະສາດໃນແນວນີ້ ຍົກຕົວຢ່າງ: ພ່ອນເອແຊມມວນຊັ້ນນັກເສດຖະສາດຊາວ ອາເມລິກາ ຜູ້ຂຽນຕຳລາຫຼັກເສດຖະສາດທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມຫຼາຍໄດ້ໃຫ້ຄຳນິຍາມເສດຖະສາດໄວ້ວ່າ:

- ເສດຖະສາດ ຄືການສຶກສາກ່ຽວກັບການທີ່ປະຊາຊົນ ແລະ ສັງຄົມເລືອກໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກຊັບພະຍາກອນອັນມີຢູ່ຈຳກັດ (ເຊິ່ງອາດໃຊ້ເພື່ອການຕ່າງໆໄດ້ຫຼາຍທາງ) ໃນການຜະລິດສິນຄ້າຊະນິດຕ່າງໆ ແລະ ແຈກຍາຍສິນຄ້າເຫຼົ່ານັ້ນເພື່ອການບໍລິໂພກວ່າໃນປະຈຸບັນ ຫຼື ອະນາຄົດ ລະຫວ່າງບຸກຄົນ ແລະ ກຸ່ມບຸກຄົນຕ່າງໆໃນສັງຄົມ (Economics is study of how people and society choose to employ scarce resources that could have alternative uses in order to produce various commodities and distribute them for consumption. now or in the future. among various persons and groups in society)

- ຈາກການພິຈາລະນາຄຳນິຍາມທັງ 2 ຢ່າງໃນເບື້ອງຕົ້ນອາດສະຫຼຸບສັ້ນໄດ້ວ່າ: ເສດຖະສາດ ຄືສາດທີ່ສຶກສາກ່ຽວກັບການເລືອກຫົນທາງໃນການໃຊ້ຊັບພະຍາກອນການຜະລິດອັນມີຢູ່ຈຳກັດສັບລັບການຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການເພື່ອໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດສູງສຸດ ຈາກຄຳນິຍາມຫຼາຍຢ່າງທີ່ຍົກມາສະແດງເບື້ອງຕົ້ນມີຄວາມສຳຄັນທີ່ຄວນອະທິບາຍຢູ່ 5 ຄຳ ຄື: 1) ການເລືອກ, 2) ຊັບພະຍາກອນການຜະລິດ, 3) ການມີຢູ່ຈຳກັດ, 4) ສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ, 5) ຄວາມຕ້ອງການບໍ່ຈຳກັດ

2.2.1 ຄຳວ່າການເລືອກ (choice)

ຄຳວ່າການເລືອກເກີດຂຶ້ນເພາະຊັບພະຍາກອນຕ່າງໆສາມາດນຳໄປໃຊ້ປະໂຫຍດໄດ້ຫຼາຍທາງນອກຈາກນີ້ຄວາມບໍ່ສົມດູນລະຫວ່າງຄວາມຕ້ອງການທີ່ບໍ່ຈຳກັດກັບຄວາມຕ້ອງການກັບຊັບພະຍາກອນການຜະລິດທີ່ມີຢູ່ຈຳກັດເຮັດໃຫ້ຄວາມຕ້ອງການບາງສ່ວນບໍ່ສາມາດຈະບັນລຸຜົນໄດ້ເຮົາຈຶ່ງຕ້ອງເລືອກໃຊ້ຊັບພະຍາກອນອັນມີຢູ່ຈຳກັດໄປແນວທາງທີ່ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດສູງສຸດ ຫຼື

ໃຫ້ຄວາມພໍໃຈຫຼາຍທີ່ສຸດການຕັດ ສິນໃຈເລືອກດັ່ງກ່າວນີ້ເປັນພຶດຕິກຳ ເຊິ່ງເສດຖະກິດຂັ້ນພື້ນຖານທີ່ຕ້ອງປະເສີນຕັ້ງແຕ່ລະດັບບຸກຄົນກຸ່ມບຸກ ຄົນໄປຈົນເຖິງລະດັບປະເທດ ໃນລະດັບບຸກຄົນ ຫຼື ກຸ່ມບຸກຄົນທີ່ມີລາຍໄດ້ຈຳກັດເຮັດໃຫ້ສາມາດໃຊ້ຈ່າຍໄດ້ຕາມໃຈຊອບເມື່ອມີສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການທີ່ຢາກໄດ້ພ້ອມກັນຫຼາຍຢ່າງບຸກຄົນຈຶ່ງຕ້ອງຕັດສິນໃຈເລືອກ ເຊິ່ງສະເພາະສິນຄ້າທີ່ຈະໃຫ້ຄວາມພໍໃຈສູງສຸດໃນປະເທດຈຳເປັນຕ້ອງຕັດສິນໃຈເລືອກໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຈຳກັດໄປໃນທາງທີ່ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ຮັບຄວາມພໍໃຈສູງສຸດເຊັ່ນກັນ

ດັ່ງນັ້ນ, ການເລືອກຈຶ່ງເປັນເງົາຂອງເສດຖະສາດສິ່ງໃດທີ່ມີປະເດັດກ່ຽວກັບການເລືອກໃຊ້ ເຊິ່ງຊັບພະຍາກອນສິ່ງນັ້ນຍ່ອມກ່ຽວຂອງກັບເສດຖະສາດ

2.2.2 ຄຳວ່າຊັບພະຍາກອນການຜະລິດ (Productive resource)

ຊັບພະຍາກອນທີ່ນຳມາຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຮຽກອີກຊື່ໜຶ່ງວ່າປັດໃຈການຜະລິດ (Factor Productive) ແບ່ງເປັນ 4 ປະເພດ ຄື: ທີ່ດິນ (Land), ແຮງງານ (Labor), ທຶນ (Capital) ແລະ ຜູ້ປະກອບການ (Entripeneur)

1. **ທີ່ດິນ** ໄດ້ແກ່ທີ່ດິນລວມທັງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນໆເຊັ່ນ: ປ່າໄມ, ແຮ່ທາດ ສັດນ້ຳຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນປະລິມານນ້ຳຝົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມຕາມທຳມະຊາດຕ່າງໆເປັນຕົ້ນ ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ມີຢູ່ຕາມທຳມະຊາດມະນຸດສ້າງຂຶ້ນບໍ່ໄດ້ ແຕ່ສາມາດປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດໄດ້ເຊັ່ນ: ປັບປຸງທີ່ດິນໃຫ້ອຸດົມສົມບູນຂຶ້ນເປັນຕົ້ນຜົນຕອບແທນຈາກການໃຊ້ທີ່ດິນຮຽກວ່າຄ່າເຊົ່າ (rent)

2. **ແຮງງານ** ເປັນຊັບພະຍາມະນຸດ (human resource) ໄດ້ແກ່: ສະຕິປັນຍາຄວາມຮູ້ຄວາມຄິດແຮງງານ ແລະ ແຮງໃຈທີ່ມະນຸດທຸ່ມເທິໃຫ້ແກ່ການຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ (ແຮງງານສັດບໍ່ຖືເປັນປັດໃຈການຜະລິດປະເພດແຮງງານແຕ່ຖືເປັນທຶນ) ໂດຍທົ່ວໄປມີການແບ່ງແຮງງານເປັນ 3 ປະເພດຄື: ແຮງງານມີສິມີເຊັ່ນ: ນັກວິທະຍາສາດນັກວິຊາການວິສະວະກອນ ແລະ ແພດເປັນຕົ້ນ ແຮງງານຄົງມີສິມີເຊັ່ນ ຊ່າງໄມ້, ຊ່າງເຄນິກ, ພະນັກງານເສີມ, ຄົນຄຸມເຄື່ອງຈັກໃນໂຮງງານເປັນຕົ້ນ ແຮງງານບໍ່ມີສິມີເຊັ່ນ ກຳມະກອນແບກຫາມ, ຄົນຍາມເປັນຕົ້ນ ຜົນຕອບແທນຂອງແຮງງານເອີ້ນວ່າຄ່າຈ້າງ ແລະ ເງິນເດືອນ (Wage and salary)

3. **ທຶນ** ຄືສິ່ງທີ່ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນເພື່ອໃຊ້ຮ່ວມກັບປັດໃຈການຜະລິດອື່ນໆ ໃນການຜະລິດ ແລະ ບໍລິການທຸນຫຼືສິນຄ້າທຶນ (Capital goods) ແບ່ງເປັນ 2 ປະເພດຄື: ສິ່ງກໍ່ສ້າງ (Construction) ແລະ ອຸປະກອນການຜະລິດ (equipment) ການລົງທຶນ (investment) ໝາຍເຖິງການໃຊ້ຈ່າຍລົງທຶນໂດຍມີວັດຖຸປະສົງເພື່ອໃຫ້ການຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິໂພກໃນອະນາຄົດເພີ່ມຂຶ້ນສ່ວນເງິນທຶນ (money capital) ນັ້ນນັກເສດຖະສາດຖືວ່າເປັນພຽງຊື່ກາງໃຫ້ເກີດສິນຊັບປະເພດທຶນສິນຊັບປະເພດທຶນຍ່ອມສະທ້ອນຄວາມເປັນຈິງທາງເສດຖະກິດຍິ່ງກວ່າຈຳນວນເງິນທຶນ, ດັ່ງນັ້ນສິນຄ້າທຶນຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນໃນທາງເສດຖະກິດຫຼາຍກວ່າເງິນທຶນ ແຕ່ເນື່ອງຈາກການວັດຜົນຕອບແທນຈາກປັດໃຈທຶນໂດຍກົງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກເຮົາຈຶ່ງໃຊ້ຜົນຕອບແທນຂອງເງິນທຶນອັນໄດ້ແກ່ດອກເບ້ຍ (interest) ເປັນຜົນຕອບແທນຂອງປັດໃຈທຶນດ້ວຍ

4. **ຜູ້ປະກອບການ** ຄືຜູ້ເຮັດໜ້າທີ່ລວບລວມປັດໃຈການຜະລິດ 3 ປະການທີ່ກ່າວມາໃນເບື້ອງຕົ້ນເພື່ອທຳການຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຄ່າຕອບແທນຂອງຜູ້ປະກອບການຮຽກວ່າກຳໄລ (profit) ຄຳວ່າ” ການມີຢູ່ຈຳກັດ” (scarcity) ນີ້ເປັນການເບິ່ງສ່ວນທັງໝົດກ່າວຄືຊັບພະຍາກອນທຸກຢ່າງ

ໃນໂລກລ້ວນແຕ່ມີຢູ່ຢ່າງຈຳກັດບໍ່ວ່າຈະເປັນທີ່ດິນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດເຄື່ອງຈັກຕ່າງໆ ແລະ ກຳລັງແຮງງານເມື່ອນຳຊັບພະຍາກອນເຫຼົ່ານີ້ໄປໃຊ້ໃນການຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຈຶ່ງໄດ້ສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການໃນປະລິມານທີ່ຈຳກັດ ໃນໂລກນີ້ບໍ່ມີປະເທດໃດທີ່ສາມາດໄດ້ຊັບພະຍາກອນມາໂດຍບໍ່ຈຳກັດແມ້ແຕ່ປະເທດທີ່ຈັດວ່າໄດ້ຄອບຄອງຊັບພະຍາກອນຊະນິດໃດຊະນິດໜຶ່ງຫຼາຍກວ່າປະເທດອື່ນໆກໍຍັງຕ້ອງປະສົບກັບພາວະ "ການມີຢູ່ຈຳກັດ" ຢ່າງຫຼີກລຽງບໍ່ໄດ້ຕົວຢ່າງສະຫະພາບໂຊວຽດ ເຊິ່ງເປັນປະເທດໜຶ່ງໃນໂລກທີ່ມີປະລິມານສຳຮອງນ້ຳມັນຫຼາຍທີ່ສຸດກໍຍັງປະສົບກັບພາວະການມີນ້ຳມັນຢູ່ຈຳກັດ ປະຊາຊົນທົ່ວໄປໃນປະເທດນີ້ຍັງຄົງມີຄວາມເປັນຢູ່ໃນລະດັບປານກາງ ເນື່ອງຈາກບໍ່ໄດ້ມີນ້ຳມັນຫຼວງຫຼາຍພໍທີ່ຈະນຳໄປແລກສິນຄ້າຕ່າງໆ ໃນຈຳນວນຫຼາຍເທົ່າທີ່ຕ້ອງການໄດ້ ຫຼື ກໍລະນີສະຫະລັດອາເມລິກາໃນຊ່ວງເຄິ່ງສັດຕະວັດທີ່ຜ່ານມາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຕ່າງໆພາຍໃນປະເທດມີຢູ່ອຸດົມສົມບູນສາມາດນຳໄປໃຊ້ຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການໄດ້ມາກມາຍເຫຼືອເພື່ອ ຊາວອາເມລິກາສວນຫຼາຍໃນຍຸກນັ້ນມີຄວາມເປັນຢູ່ຄອນຂ້າງສົມບູນພູນສຸກສາມາດສະສົມທຶນໄດ້ຈຳນວນຫຼາຍແຕ່ໃນປະຈຸບັນການມີຢູ່ຈຳກັດປະກົດເດັ່ນສັດຂຶ້ນເລື້ອຍໆ

2.3 ລະບົບເສດຖະກິດໃນ ສປປ ລາວ

2.3.1 ລະບົບເສດຖະກິດ

ມີການຈັດແບ່ງລະບົບເສດຖະກິດອອກເປັນ 4 ປະເພດຄື:

1. ເສດຖະກິດແບບດັ້ງເດີມ: ເປັນການປະຕິບັດຕາມແບບແຜນທີ່ປະຕິບັດກັນມາເຊັ່ນພໍ່ແມ່ ເປັນຊາວນາລູກກໍເຮັດນາ
2. ເສດຖະກິດແບບວາງແຜນ: ລັດຖະບານເປັນຜູ້ວາງແຜນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຫົວໜ້າການຜະລິດ
3. ເສດຖະກິດຕະຫຼາດ: ອາໄສພຶດຕິກຳຂອງຕະຫຼາດເປັນຕົວກຳນົດ ແລະ ທຸກຄົນມີອິດສະລະ ໃນການຕັດສິນໃຈໃນການຊື້ຂາຍ ໂດຍປາສະຈາກການແຊກແຊງຂອງລັດຖະບານກົນໄກລາຄາເປັນຕົວກຳນົດພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ຜະລິດ ແລະ ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ
4. ເສດຖະກິດປະສົມ: ເປັນການປະສົມປະສານລະຫ່ວາງເສດຖະກິດແບບວາງແຜນກັບເສດຖະກິດຕະຫຼາດ ຕົວຢ່າງມີບາງລັດວິສາຫະກິດສະໜອງສິນຄ້າ ແລະ ໃຫ້ບໍລິການອັນຈຳເປັນແກ່ສັງຄົມ ເຊັ່ນ: ໄຟຟ້າ, ນ້ຳປະປາ ແຕ່ປ່ອຍໃຫ້ເອກະຊົນດຳເນີນທຸລະກິດດ້ານອື່ນໆ.

ໃນຄວາມເປັນຈິງລະບົບເສດຖະກິດຈະເປັນແບບປະສົມປະສານໃນບາງປະເທດລັດວິສາຫະກິດອາດຈະມີຫຼາຍ ແລະ ເຂັ້ມແຂງ ແຕ່ໃນບາງປະເທດເອກະຊົນຈະກວມເອົາສັດສ່ວນໃຫຍ່ຂອງເສດຖະກິດໂດຍພື້ນຖານແລ້ວ ໃນລະບົບເສດຖະກິດຕະຫຼາດບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າພາກສ່ວນລັດບໍ່ໄດ້ມີບົດບາດຫຍັງເລີຍພຽງແຕ່ວ່າໜ່ວຍງານລັດຈະເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງດ້ານມະຫາພາກ ແລະ ພະຍາຍາມແຊກແຊງການເຄື່ອນໄຫວຂອງທຸລະກິດໜ້ອຍເທົ່າທີ່ຈະໜ້ອຍໄດ້ ຫຼື ອີກຄວາມໜຶ່ງກໍຄືປ່ອຍໃຫ້ເປັນໄປຕາມກົນໄກຕະຫຼາດເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ລັດຖະບານກໍຕ້ອງໄດ້ມີການລົງທຶນ ໃນການສ້າງຖະໜົນຫົນທາງ, ໄຟຟ້ານ້ຳປະປາ, ລະບົບໂທລະຄົມມະນາຄົມລວມທັງມີລະບຽບກົດໝາຍທີ່ຮັດກຸມເພື່ອປ້ອງກັນຂໍ້ຂັດແຍ້ງ ແລະ ເອົາລັດເອົາປຽບທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ

2.3.2 ອົງປະກອບ ແລະ ສາຍພົວພັນໃນລະບົບເສດຖະກິດ

ໃນລະບົບເສດຖະກິດສາມາດຈັດແບ່ງອົງປະກອບອອກເປັນ 2 ປະເພດຄື: ເອກະຊົນ ແລະ ລັດຖະບານ ໃນອົງປະກອບເອກະຊົນປະກອບມີ: ຜູ້ຜະລິດ, ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກໂດຍແຕ່ລະຝ່າຍມີໜ້າທີ່ ແລະ ພົວພັນກັນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ຜູ້ຜະລິດ: ເປັນຜູ້ທີ່ສະໜອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການໃນທ້ອງຖິ່ນຈະໝາຍເຖິງຊາວໄຮ່ ຊາວນາ, ຊ່າງຫັດຖະກຳຕະຫຼອດເຖິງໂຮງງານ ແລະ ຮ້ານອາຫານ ຈະແມ່ນພໍ່ຄ້າຄົນກາງເປັນຄົນທີ່ຊື້ຜົນຜະລິດຈາກຊາວກະສິກອນໃນທົ່ງໄຮ່ທົ່ງນາ ແລ້ວເອົາໄປຂາຍຕໍ່ແກ່ຜູ້ຊື້ ຫຼື ຜູ້ບໍລິໂພກຢູ່ໃນແຂວງ, ຕ່າງແຂວງ ຫຼື ສົ່ງອອກໄປຕ່າງປະເທດ

ອົງປະກອບທີ່ສອງຂອງລະບົບເສດຖະກິດແມ່ນພາກສ່ວນລັດຖະບານເປັນຕົ້ນ ແມ່ນພະແນກແຜນການ ແລະ ການຮ່ວມມື, ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ພະແນກອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ, ພະແນກສຶກສາ, ພະແນກສາທາລະນະສຸກ ແລະ ອື່ນໆ ບັນດາໜ່ວຍງານຂອງລັດເຫຼົ່ານີ້ຈະເປັນຜູ້ຕັ້ງກະຕິ ກາໃຫ້ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຜູ້ຜະລິດພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກ ຕະຫຼອດເຖິງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ການສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບການຕະຫຼາດ, ການໄກ່ແກ່ຍຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ແລະ ການຝຶກສົມມິແຮງງານ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມລັດຖະບານກໍ່ເກັບພາສີອາກອນ ແລະ ຄ່າທຳນຽມ ຕ່າງໆຈາກບັນດາບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນ

ບົດທີ 3

ຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ການສະໜອງ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດ

1. ອະທິບາຍລະບົບເສດຖະກິດ, ອົງປະກອບ ແລະ ສາຍພົວພັນໃນລະບົບເສດຖະກິດ
2. ວິເຄາະຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ການສະໜອງ

ເນື້ອໃນ

3.1 ການກຳໜົດລາຄາໂດຍອຸປະສິງ ແລະ ອຸປະທານ

ໃນລະບົບເສດຖະກິດວິສະຫະກິດເສລີ ຫຼື ລະບົບຕະຫຼາດມີການໃຊ້ລະບົບລາຄາເປັນເຄື່ອງມືໃນການຕັດສິນບັນຫາພື້ນຖານທາງເສດຖະກິດກ່າວຄື: ໜ່ວຍເສດຖະກິດໃນລະບົບເສດຖະກິດ ອາດແບ່ງໄດ້ເປັນ 2 ຝ່າຍ ໄດ້ແກ່ຝ່າຍຄົວເຮືອນ (Households) ແລະ ຝ່າຍທຸລະກິດ ຫຼື ໜ່ວຍ ຜະລິດ (Firms) ຝ່າຍຄົວເຮືອນໃນຖານະທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງປັດໃຈການຜະລິດ ຈະຕັດສິນໃຈຂາຍ ຫຼື ໃຫ້ເຊົ່າປັດໃຈການຜະລິດ ໃຫ້ແກ່ໜ່ວຍຜະລິດໃນຕະຫຼາດປັດໃຈໂດຍໄດ້ຮັບຄ່າຕອບແທນເປັນຄ່າຈ້າງຄ່າເຊົ່າດອກເບ້ຍ ແລະ ກຳໄລ ນອກຈາກນີ້ຝ່າຍຄົວເຮືອນ ເປັນຖານະຜູ້ບໍລິໂພກຈະສະແດງ ຄວາມຕ້ອງການສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິໂພກສິນຄ້າ ໃນຕະຫຼາດຜົນຜະລິດສຳລັບຝ່າຍຜະລິດຈະຕັດສິນໃຈກ່ຽວກັບການຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຊະນິດ ແລະ ປະລິມານຂອງສິນຄ້າການເລືອກ ເຕັກນິກການຜະລິດ ການຈ້າງປັດໃຈການຜະລິດຕະຫຼອດຈົນການຂາຍ ຜົນຜະລິດ ນັ້ນຄືຝ່າຍທຸລະກິດຈະມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທັງໃນຕະຫຼາດຜົນຜະລິດ ແລະ ຕະຫຼາດປັດໃຈເຊັ່ນດຽວກັບຝ່າຍຄົວເຮືອນ

ໂດຍທົ່ວໄປຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍແຕ່ລະຝ່າຍຈະຕັດສິນໃຈໂດຍຄຳນຶງເຖິງປະໂຫຍດສູງສຸດ ຂອງຕົນ ການຕັດສິນໃຈຂອງທັງສອງຝ່າຍນີ້ເອງທີ່ລວມກັນກຳໜົດລາຄາການຕັດສິນໃຈຂອງຜູ້ຊື້ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ອຸປະສິງ (Demand) ສ່ວນການຕັດສິນໃຈຂອງຜູ້ຂາຍກ່ຽວຂ້ອງກັບອຸປະທານ (Supply) ດັ່ງນັ້ນ ລາຄາຈິ່ງກຳໜົດວ່າ ອຸປະສິງ ແລະ ອຸປະທານຮວມກັນ

ຈາກການພິຈາລະນາຂ້າງຕົ້ນຈະຊ່ວຍໃຫ້ຮູ້ວ່າຕະຫຼາດແບ່ງໄດ້ເປັນ 2 ປະເພດ ຄື: ຕະຫຼາດຜະລິດ ແລະ ຕະຫຼາດປັດໃຈການຜະລິດຢ່າງໃດກໍ່ຕາມໃນນີ້ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນການສຶກສາ ການທຳງານຂອງລະບົບລາຄາ ໃນຕະຫຼາດຜົນຜະລິດ ສຳລັບໃນບົດນີ້ ການສຶກສາແບ່ງເປັນ 2 ສ່ວນ ຄື: ອຸປະສິງ ແລະ ອຸປະທານ

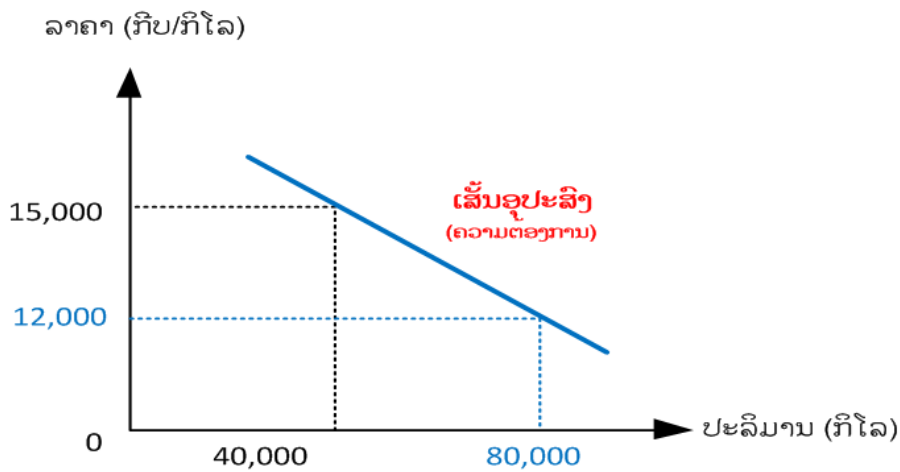
3.2 ອຸປະສິງ

ໝາຍເຖິງຄວາມຕ້ອງການຊື້ສິນຄ້າ ຫຼື ບໍລິການຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໃນລະດັບລາຄາທີ່ຕ່າງກັນ ຖ້າ ລາຄາຖືກລົງອຸປະສິງ (ຄວາມຕ້ອງການ) ຈະສູງຂຶ້ນເຊັ່ນ: ຖ້າລາຄາໝາກແໜ່ງຫຼຸດລົງພໍ້ຄ້າເກັບຊື້ກໍຈະຮັບຊື້ ໝາກແໜ່ງຈາກປະຊາຊົນໃນປະລິມານຫຼາຍຂຶ້ນ

ຕາຕະລາງທີ 3 ລາຄາໜາກແໜ່ງ ແລະ ອຸປະສິງ/ຄວາມຕ້ອງການຊີ້

ລາຄາໜາກແໜ່ງ	ອຸປະສິງ/ຄວາມຕ້ອງການຊີ້
15,000 ກີບ/ກິໂລກຣາມ	40 ກິໂລກຣາມ
14,000 ກີບ/ກິໂລກຣາມ	60 ກິໂລກຣາມ
13,000 ກີບ/ກິໂລກຣາມ	75 ກິໂລກຣາມ
12,000 ກີບ/ກິໂລກຣາມ	80 ກິໂລກຣາມ

ເມື່ອເອົາມາແຕ້ມເປັນເສັ້ນສະແດງຈະໄດ້ດັ່ງນີ້:

ຮູບທີ 2 ເສັ້ນສະແດງອຸປະສິງ (ຄວາມຕ້ອງການ)

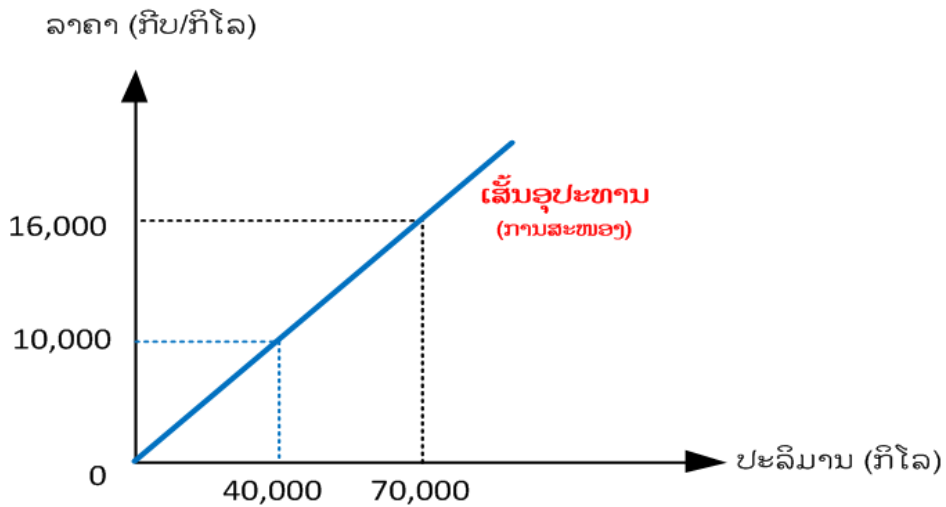
3.3 ອຸປະທານ

ໝາຍເຖິງຜູ້ຂາຍຍິນດີສະໝອງສິນຄ້າ ຫຼື ບໍລິການໃນລະດັບລາຄາທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຖ້າລາຄາແພງຂຶ້ນຜູ້ຂາຍຈະຍິນດີຂາຍສິນຄ້າຫຼາຍຂຶ້ນເຊັ່ນ: ຖ້າປີນີ້ໜາກໂມລາຄາດີປະຊາຊົນຈະພາກັນປູກເພື່ອຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າເກັບຊື້ເພີ່ມຂຶ້ນ.

ຕາຕະລາງທີ 4 ລາຄາໜາກແໜ່ງ ແລະ ອຸປະສິງ/ຄວາມຕ້ອງການຂາຍ

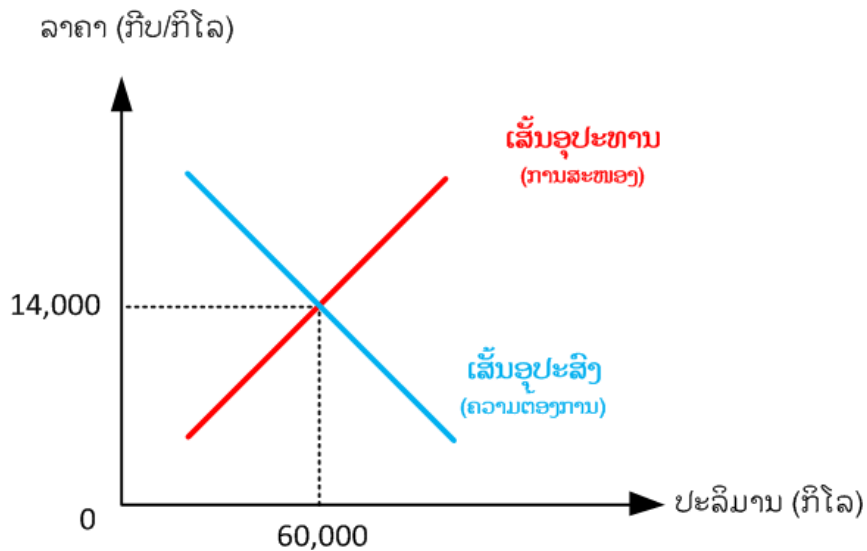
ລາຄາໜາກແໜ່ງ	ອຸປະທານ/ຍິນດີຂາຍ
10,000 ກີບ/ກິໂລກຣາມ	30 ກິໂລກຣາມ
12,000 ກີບ/ກິໂລກຣາມ	40 ກິໂລກຣາມ
14,000 ກີບ/ກິໂລກຣາມ	60 ກິໂລກຣາມ
16,000 ກີບ/ກິໂລກຣາມ	70 ກິໂລກຣາມ

ເມື່ອເອົາມາແຕ້ມເປັນເສັ້ນສະແດງຈະໄດ້ດັ່ງນີ້:

ຮູບທີ 3 ເສັ້ນສະແດງອຸປະທານ (ການສະໜອງ)

ລາຄາຈະຖືກກຳນົດໂດຍອຸປະສິງ (ຄວາມຕ້ອງການ) ແລະ ອຸປະທານ (ການສະໜອງ) ເຊິ່ງແມ່ນຈຸດຕັດກັນລະຫວ່າງເສັ້ນອຸປະສິງ ແລະ ເສັ້ນອຸປະທານ ຖ້າລາຄາສູງເກີນຄວນກໍຈະເຮັດໃຫ້ສິນຄ້າລື້ນຕະຫຼາດ ແລະ ເມື່ອບໍ່ມີຄົນຢາກຊື້ຫຼາຍ ລາຄາກໍຈະຫຼຸດລົງມາ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມຖ້າລາຄາຕໍ່າເກີນໄປຄົນກໍຈະແຫ່ກັນໄປຊື້ ແລະ ໃຫ້ລາຄາແພງຂຶ້ນຕາມພາຍຫຼັງ

ຮູບທີ 4 ການກຳນົດລາຄາຕາມກົນໄກຕະຫຼາດ

ການເຮັດວຽກຂອງກົນໄກລາຄາເຖິງແມ່ນວ່າລາຄາສິນຄ້າຈະຖືກກຳນົດໂດຍອຸປະສິງ (ຄວາມຕ້ອງການ) ແລະ ອຸປະທານ (ການສະໜອງ) ແຕ່ລາຄາກໍຈະມີການປ່ຽນແປງ ເມື່ອມີຜົນກະທົບຕໍ່ອຸປະສິງ ແລະ ອຸປະທານຕົວຢ່າງ: ຖ້າຫາກປີນີ້ເກີດແຫ້ງແລ້ງ ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນບໍ່ສາມາດເກັບໝາກແໜ່ງໄດ້ຫຼາຍນັ້ນຄື ອຸປະທານ (ການສະໜອງ) ຫຼຸດລົງຖ້າອຸປະສິງ (ຄວາມຕ້ອງການ) ຍັງຄືເກົ່າຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃຫ້ໝາກແໜ່ງຂາດຕະຫຼາດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ລາຄາໝາກແໜ່ງແພງຂຶ້ນ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມຖ້າມີບາງປັດໃຈກະທົບຕໍ່ອຸປະສິງ (ຄວາມຕ້ອງການ) ເຊັ່ນ: ບໍລິສັດເກັບຊື້ໝາກແໜ່ງ ມີຄວາມຕ້ອງການຊື້ສູງຂຶ້ນຈະເຮັດໃຫ້ເສັ້ນອຸປະສິງ (ຄວາມຕ້ອງການ) ຍັບຂຶ້ນ, ຖ້າການເກັບກູ້ໝາກແໜ່ງຂອງປະຊາຊົນ ຫຼື ອຸປະທານ (ການສະໜອງ) ຍັງຄືເກົ່າລາຄາກໍຈະສູງຂຶ້ນ

ບົດທີ 4

ການປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງການຜະລິດກະສິກໍາ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດ

1. ຄິດໄລ່ເສດຖະກິດການຜະລິດ ແລະ ການແປຮູບຜະລິດຕະພັນ
2. ວິເຄາະການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດໃນການຜະລິດໄດ້

ເນື້ອໃນ

4.1 ຄວາມເປັນມາ

ຂໍ້ມູນພື້ນຖານເສດຖະກິດແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ຈໍາເປັນທີ່ສຸດສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເຂົ້າໃຈເຖິງການດໍາເນີນງານ ແລະ ໂອກາດໃນການປັບປຸງການຜະລິດກະສິກໍາ ແລະ ການຕະຫຼາດ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບເສດຖະກິດຂອງຟາມຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນໄດ້ເຫັນເຖິງການລົງທຶນ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການຜະລິດຂອງເຂົາເຈົ້າ ນອກຈາກນັ້ນມັນຍັງຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດວິເຄາະຂັ້ນຕອນການຜະລິດເປັນຕົ້ນແມ່ນການລົງທຶນຕໍ່ຜົນໄດ້ຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ ແລະ ບໍ່ເປັນເງິນສົດ ແລະ ຜົນກໍາໄລຕໍ່ວັນ ຫຼື ຜົນກໍາໄລຕໍ່ຫົວໜ່ວຍຜົນຜະລິດເວົ້າລວມແລ້ວຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວຈະຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນໃນການຕັດສິນໃຈທີ່ຈະສືບຕໍ່, ປັບປຸງ, ປ່ຽນແປງທີ່ເຂົາເຈົ້າດໍາເນີນການຜະລິດຢູ່ນັ້ນ ຜ່ານການວິເຄາະຂໍ້ມູນຊາວກະສິກອນຈະສາມາດຮັບຮູ້ເຖິງປະສິທິພາບ ແລະ ປະສິທິຜົນຂອງການລົງທຶນ ແລະ ເຕັກນິກການຜະລິດເພື່ອເຮັດໃຫ້ການວິເຄາະທີ່ມີຄວາມຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ ມັນຈໍາເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ມີເຄື່ອງມືການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດທີ່ເຂົ້າໃຈງ່າຍຄໍາແນະນໍາທີ່ລະອຽດຈະແຈ້ງຈະຊ່ວຍໃຫ້ພະນັກງານສົ່ງເສີມກະສິກໍາ ແລະ ຊາວກະສິກອນເກັບກໍາ ແລະ ວິເຄາະຂໍ້ມູນເສດຖະກິດຂອງບັນດາກິດຈະກຳຫຼັກຕ່າງໆໃນການຜະລິດ ຈຸດປະສົງປຶ້ມຄູ່ມືສະບັບນີ້ຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດຄິດໄລ່ຜົນໄດ້ຮັບທາງເສດຖະກິດຈາກການຜະລິດ ຫຼື ແປຮູບຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາໃນລະດູການໜຶ່ງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຢູ່ເຂດຊົນນະບົດຂອງລາວເຄື່ອງມືດັ່ງກ່າວແມ່ນສ້າງຂຶ້ນເພື່ອບັນລຸ 2 ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍຄື:

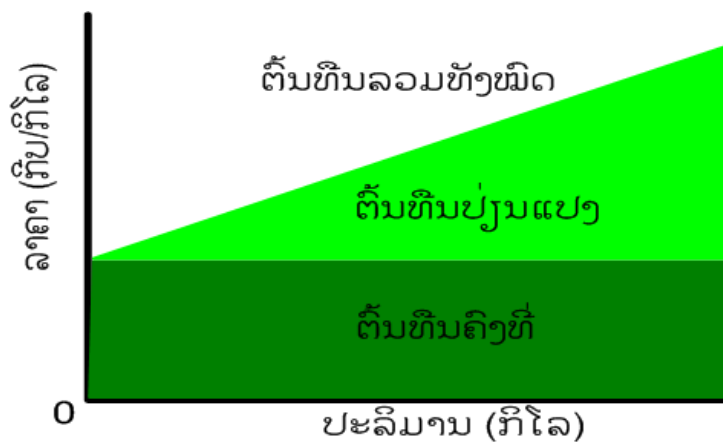
1. ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດຕັດສິນໃຈໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ, ແຮງງານ ແລະ ທຶນຮອນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນສູງທີ່ສຸດມັນຈະຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດຕັດສິນໃຈວ່າຈະເລືອກຜະລິດພືດ ຫຼື ສັດຊະນິດໃດໃນລະດູການຜະລິດຕໍ່ໄປ
2. ເພື່ອກວດກາຕິດຕາມແລະປະເມີນຜົນກິດຈະກຳການສົ່ງເສີມເຄື່ອງມືດັ່ງກ່າວຈະຊ່ວຍສາມາດ
 - ປຽບທຽບລະຫວ່າງບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນກຸ່ມໃດກຸ່ມໜຶ່ງ ຫຼື ໂຄງການຮຽນຮູ້ໃດໜຶ່ງ
 - ປຽບທຽບລະຫວ່າງນັກສຶກສາທີ່ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຜູ້ທີ່ບໍ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມການຮຽນຫຼັກສູດນີ້,
 - ປຽບທຽບຜົນໄດ້ຮັບຈາກກິດຈະກຳການຜະລິດຂອງນັກສຶກສາລະຫວ່າງກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການຮໍາຮຽນໃນກໍລະນີຈະໄດ້ນໍາໃຊ້ແບບຟອມເພື່ອເກັບກໍາຂໍ້ມູນ ແລະ ຄິດໄລ່ກ່ອນໄດ້ຮັບການຮຽນຮູ້ ແລະ

ນຳໃຊ້ອີກຄັ້ງໜຶ່ງ ຫຼັງຈາກການຮຽນຫຼັກສູດນັ້ນອອກຈາກນັ້ນພະນັກງານສິ່ງເສີມກະສິກຳຍັງສາມາດນຳໃຊ້ຜົນໄດ້ ຮັບຈາກການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ເພື່ອກຳນົດຄວາມຕ້ອງການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກພາຍນອກອີກດ້ວຍ

4.2 ວິທີການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດ

4.2.1 ທຶນຄົງທີ່

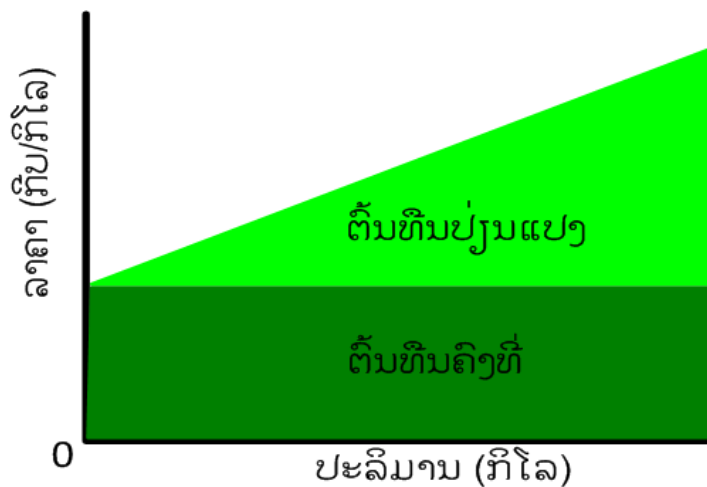
ທຶນຄົງທີ່ ແມ່ນສິ່ງທີ່ບໍ່ໄດ້ປ່ຽນແປງໄປຕາມລະດັບຂອງຍອດຂາຍຖ້າຫາກວ່າຍອດຂາຍເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ຫຼຸດລົງ ແຕ່ສິ່ງອື່ນບໍ່ໄດ້ປ່ຽນແປງຕົ້ນທຶນຄົງທີ່ຍັງຄືເກົ່າ ຕົວຢ່າງ: ຕົ້ນທຶນຄົງທີ່ປະກອບມີຄ່າເຊົ່າ, ເງິນເດືອນລູກຄ້າປະຈຳ ແລະ ຄ່າຫຼັຍຫ້ຽນ ຕົ້ນທຶນເຊິ່ງບໍ່ຄົງທີ່ ແມ່ນຈະປ່ຽນແປງຫລື ເຄິ່ງປ່ຽນແປງ

ຮູບທີ 5 ເສັ້ນສະແດງເຖິງຕົ້ນທຶນຕ່າງໆ

4.2.2 ຕົ້ນທຶນໝູນວຽນ

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເຊິ່ງປ່ຽນແປງໄປຕາມສັດສ່ວນຂອງຍອດຂາຍຕົ້ນທຶນດ້ານແຮງງານ, ວັດຖຸດິບ ຫລື ຄ່າສິນເປືອງທີ່ປ່ຽນແປງໄປຕາມການປ່ຽນແປງຂອງບໍລິມາດຂອງຫົວໜ່ວຍຜະລິດຕະພັນ

ຮູບທີ 6 ເສັ້ນສະແດງເຖິງຕົ້ນທຶນຄົງທີ່ ແລະ ຕົ້ນທຶນປ່ຽນແປງ

ມາດຕະຖານທີ່ນັກການເງິນຈະພະຍາຍາມຄວບຄຸມກໍານານຄິດໄລ່ຈຸດກຸ້ມທຶນຂອງກິດຈະການ ແລະ ພະຍາຍາມທີ່ຈະເບິ່ງແຍງໃຫ້ກິດຈະການນັ້ນຕ້ອງມີຍອດຂາຍທີ່ສູງກວ່າຈຸດກຸ້ມທຶນນີ້ໃຫ້ໄດ້

ຕາຕະລາງທີ 5 ພາບລວມຕາຕະລາງການວິເຄາະຈຸດກຸ້ມທຶນ

ລຳດັບ	ຈຳນວນຜະລິດຕະພັນ (ອັນ)	0	10	20	30	40	50
1	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຄົງທີ່ (ກີບ) – ຄ່ານໍ້າ – ຄ່າໄຟຟ້າ – ເງິນເດືອນປະຈຳ	35	35	35	35	35	35
2	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍປ່ຽນແປງ (ກີບ) – ຄ່າວັດຖຸດິບ – ຄ່າຈ້າງແຮງງານ – ຄ່ານໍ້າມັນ – ຄ່າໄຟຟ້າ	0	5	10	15	20	25
3	ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລວມ (2 + 3)	35	40	45	50	55	60
4	ຕົ້ນທຶນ/ຊໍ້ (4:1)		4	2,25	1,70	1,40	1,20
5	ລາຄາຂາຍອັນລະ (ກີບ)	2	2	2	2	2	2
6	ຍອດຂາຍ (1 x 6)	0	20	40	60	80	100
7	ກຳໄລ (ຂາດທຶນ)	(35)	(20)	(5)	10	25	40

ເພື່ອໃຫ້ເຄື່ອງມືມີຄວາມກະທັດຮັດງ່າຍດາຍທີ່ສຸດ ແລະ ສາມາດນຳໃຊ້ໄດ້ທົ່ວໄປຈິ່ງໄດ້ ເລືອກເອົາລະດັບຄວາມລະອຽດຊັດເຈນໃນການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດຢູ່ໃນລະດັບກາງ ຫຼື ມູນຄ່າຜົນກຳໄລ ລວມ (GrossMargin) ມູນຄ່າຜົນກຳໄລໄດ້ຖືກຄິດໄລ່ໂດຍການປຽບທຽບລະຫວ່າງລາຍຮັບທັງໝົດ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທຶນໝູນວຽນຂອງແຕ່ລະກິດຈະກຳການຜະລິດແຕ່ລະອັນເຄື່ອງມືນີ້ບໍ່ໄດ້ຖືກອອກແບບໃຫ້ ມີຄວາມລະອຽດຊັດເຈນຢູ່ໃນລະດັບທີ່ສູງທີ່ມີການຄິດໄລ່ຢູ່ໃນລະບົບພາມທັງໝົດ ເຊິ່ງເປັນວິທີການຄິດໄລ່ ທີ່ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນເກີນໄປສຳລັບຊາວກະສິກອນ ເພາະສະນັ້ນທຶນຄົງທີ່ຄ່າຫຼ້ຍຫ້ຽນຂອງຊັບສິນຄົງ ທີ່ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເຊັ່ນ ຄ່າພາສີອາກອນ ແລະ ຄ່າເຊົ່າຕ່າງໆແມ່ນບໍ່ໄດ້ຖືກນຳມາຄິດໄລ່.

ການຄິດໄລ່ມູນຄ່າຜົນກຳໄລລວມແມ່ນໄດ້ມີການຍອມຮັບຈາກສາກົນ ເຊິ່ງຊ່ວຍໃຫ້ສາ ມາດສິມທຽບຜົນຂອງການດຳເນີນງານຈາກກິດຈະກຳການຜະລິດຕ່າງໆ ປຽບທຽບກັບກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງໃນ ແຕ່ລະປີ ຫຼື ຜົນຂອງການດຳເນີນການຜະລິດໃດໜຶ່ງລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນດ້ວຍກັນ.

ມູນຄ່າຜົນກຳໄລທີ່ມີຜົນບວກກໍຈະປະກອບສ່ວນເປັນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທຶນຄົງທີ່ ສະນັ້ນການ ເພີ່ມມູນຄ່າຜົນກຳໄລໃຫ້ສູງຂຶ້ນກໍເທົ່າກັບວ່າເພີ່ມລາຍຮັບສຸດທິ ຫຼື ຫຼຸດຜ່ອນການສູນເສຍ ຫຼື ຂາດທຶນຍ້ອນ ວ່າມູນຄ່າທຶນຄົງທີ່ບໍ່ມີການປ່ຽນແປງ.

ອີງໃສ່ສະພາບຂອງປະເທດລາວໃນປະຈຸບັນເຫັນວ່າການຄິດໄລ່ມູນຄ່າຜົນກຳໄລລວມ (Gross Margin) ແມ່ນເໝາະສົມທີ່ສຸດສຳລັບຕີລາຄາດ້ານເສດຖະກິດໃນການຜະລິດ ແລະ ການແປຮູບຜະລິດຕະພັນກະສິກຳຂອງຊາວກະສິກອນ ຂະໜາດນ້ອຍຍ້ອນເຫດຜົນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

1. ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງກິດຈະກຳຟາມຢູ່ໃນພື້ນທີ່ດຽວກັນ: ຢູ່ເຂດຊົນນະບົດຂອງລາວ ໂດຍສະເພາະຢູ່ເຂດເນີນສູງແຕ່ລະຄົວເຮືອນຈະດຳເນີນການຜະລິດກະສິກຳທີ່ຫຼາກຫຼາຍໃນພື້ນທີ່ດຽວກັນໄດ້ ຖືກນຳໃຊ້ໄດ້ຫຼາຍຢ່າງເຊັ່ນ: ປູກຜັກສວນຄົວ, ພືດທົ່ວໄປ, ລ້ຽງສັດກະສິກຳປ່າໄມ້ ເພາະສະນັ້ນມັນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກທີ່ຈະຄິດໄລ່ມູນຄ່າຂອງດິນ ແລະ ພາສີອາກອນສຳລັບແຕ່ລະກິດຈະກຳ

2. ການນຳໃຊ້ຊັບສິນຄົງທີ່ໃນຫຼາຍກິດຈະກຳ: ຄ້າຍຄືກັບຂໍ້ 1. ຂ້າງເທິງ, ເຄື່ອງມືອຸປະກອນບໍ່ຖືກນຳໃຊ້ພຽງແຕ່ກິດຈະກຳດຽວເທົ່ານັ້ນ ຕົວຢ່າງ ລົດໄຖນາ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ໃນການກະກຽມດິນປູກເຂົ້າ ແຕ່ຍັງສາມາດນຳໃຊ້ເພື່ອດູດນໍ້າຫົດຜັກ ແລະ ນຳໃຊ້ພາຍໃນຄົວເຮືອນ, ເລື່ອຍໄມ້, ຂົນສົ່ງເຄື່ອງປ່າຂອງດົງໄປຕະຫຼາດ, ສີເຂົ້າ ແລະອື່ນໆ. ມັນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນທີ່ຈະຄິດໄລ່ຄ່າຫຼັງທັງຂອງຊັບສິນບັດຄົງທີ່ດັ່ງກ່າວ

3. ຂາດຂໍ້ມູນລະອຽດຊັດເຈນ: ເນື່ອງຈາກວ່າຊາວກະສິກອນສ່ວນຫຼາຍຍັງຜະລິດເພື່ອຊົມໃຊ້ພາຍໃນຄອບຄົວທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໜຶ່ງ, ດັ່ງນັ້ນເຂົາເຈົ້າບໍ່ໄດ້ບັນທຶກການລົງທຶນ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ລາຍຮັບຂອງເຂົາເຈົ້າ ມີບາງຄອບຄົວຍັງບໍ່ທັນຮູ້ຈັກວ່າເນື້ອທີ່ຂອງຕົນເອງມີເທົ່າໃດແທ້ ມັນຈຶ່ງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຄິດໄລ່ຄ່າຫຼັງທັງຂອງຊັບສິນຄົງທີ່

4. ຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນ: ເຫດຜົນທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດແມ່ນຜົນດີຂອງການປະເມີນທາງດ້ານເສດຖະກິດສຳລັບຊາວກະສິກອນ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການຮູ້ວ່າເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບຜົນຜະລິດຂອງເຂົາເຈົ້າ ຫຼື ບໍ່ ແລະ ເທົ່າໃດ: ຫຼາຍ, ໜ້ອຍ, ບໍ່ໄດ້ກຳໄລເລີຍ ຫຼື ຂາດທຶນ ຂໍ້ມູນມີການຫຼຸດລົ້ນກັນພຽງປະມານ 10,000 ກີບ ຈະບໍ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການປະເມີນໂດຍລວມເທົ່າໃດ ເຄື່ອງມືແມ່ນຖືກສ້າງຂຶ້ນເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນປັບປຸງການຜະລິດຂອງເຂົາ ແລະ ກຳໜົດບັນຫາຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ໂອກາດມັນຈະນຳທາງໃຫ້ຊາວກະສິກອນໃນຂະບວນການຕັດສິນໃຈຕໍ່ກັບຂະບວນການດັ່ງກ່າວການຄິດໄລ່ມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບແມ່ນພຽງພໍແລ້ວ

ເຖິງແມ່ນວ່າພວກເຮົາ ບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ການຄິດໄລ່ຜົນກຳໄລລວມ (Gross Margin) ເພື່ອການປະເມີນເສດຖະກິດຂອງລະບົບຟາມທັງໝົດກໍ່ຕາມມັນຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງເຂົ້າໃຈຂັ້ນພື້ນຖານກ່ຽວກັບອົງປະກອບຕ່າງໆຂອງລະບົບຟາມທັງໝົດ

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຟາມໃດໜຶ່ງຈະປະກອບມີ 3 ອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນເຊັ່ນ: ກ) ປະເພດການຜະລິດ, ຂ) ກິດຈະກຳການຜະລິດ ແລະ ຄ) ການດຳເນີນການຜະລິດ ດັ່ງນັ້ນ ພວກເຮົາສາມາດຄິດໄລ່ຜົນກຳໄລລວມສຳລັບແຕ່ລະປະເພດການຜະລິດ ແລະ ແຕ່ລະກິດຈະການຜະລິດຂອງແຕ່ລະປະເພດ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈເຖິງບັນຫາ ແລະທ່າແຮງຂອງຟາມຂະໜາດນ້ອຍໃດໜຶ່ງ ພວກເຮົາຈຳເປັນຈະຕ້ອງໄດ້ປະເມີນເຖິງບັນດາຂໍ້ມູນພື້ນຖານຂອງຟາມທັງໝົດ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນ: ຂະໜາດຂອງຟາມທັງໝົດ, ປະເພດການຜະລິດທັງໝົດ, ຂະໜາດຂອງການຜະລິດແຕ່ລະປະເພດ, ກິດຈະກຳການຜະລິດທັງໝົດຂອງແຕ່ລະປະເພດ, ໄລຍະເວລາທັງໝົດທີ່ໄດ້ດຳເນີນການຜະລິດມາແລ້ວ ແລະ ຈຳນວນແຮງງານໃນຄອບຄົວ ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນພາບລວມຂອງການຜະລິດແຕ່ລະປະເພດ ແລະ ແຕ່ລະກິດຈະກຳທີ່ໄດ້ມີການຜະລິດ ມັນສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ພະນັກງານສົ່ງເສີມ ສາມາດໃຫ້ຄຳແນະນຳໄດ້ໂດຍອີງໃສ່ຟາມທີ່ໄດ້ຮັບຜົນດີ

ຕາຕະລາງທີ 6 ນິຍາມຄຳສັບ

ຄຳສັບ	ຄວາມໝາຍ
ມູນຄ່າທີ່ເປັນເງິນສົດ	ແມ່ນມູນຄ່າເງິນທີ່ໄດ້ຈ່າຍໄປຕົວຈິງເພື່ອຊື້ສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການໃດໜຶ່ງ
ດຸ່ນດ່ຽງເງິນສົດ	ແມ່ນຜົນໄດ້ຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດຕົວຈິງ ຈາກກິດຈະກຳການຜະລິດໃດໜຶ່ງໂດຍໄດ້ຈາກການເອົາມູນຄ່າຂອງຍອດຂາຍຜົນຜະລິດທັງໝົດ ທີ່ເປັນເງິນສົດ ລົບອອກສິ່ງນຳເຂົ້າທີ່ເປັນເງິນສົດທັງໝົດ
ຄ່າຫຼຸ້ຍຫ້ຽນ	ຄ່າເສື່ອມມູນຄ່າຂອງວັດຖຸຄົງທີ່ທີ່ເກີດຈາກການນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຜະລິດ ໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນຄິດໄລ່ເປັນແຕ່ລະປີ
ທຶນຄົງທີ່	ແມ່ນມູນຄ່າວັດຖຸ, ອຸປະກອນ ຫລື ວັດຖຸສິ່ງຂອງທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຜະລິດໃຫ້ແກ່ກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງເຊິ່ງມີອາຍຸການນຳໃຊ້ແຕ່ 1 ປີຂຶ້ນໄປ ຫລື ມີອາຍຸການນຳໃຊ້ຫຼາຍກວ່າໜຶ່ງລະດູການຜະລິດຂອງກິດຈະກຳໜຶ່ງ ຫລື ຮ່ວມກິດຈະກຳ
ຜົນໄດ້ຮັບທັງໝົດ	ແມ່ນມູນຄ່າທີ່ໄດ້ຮັບທັງໝົດຈາກການຜະລິດຂອງກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ ທັງເປັນເງິນສົດ ແລະ ບໍ່ເປັນເງິນສົດອາດຄິດໄລ່ເປັນແຕ່ລະກິດຈະກຳການຜະລິດ ແລະ ພາຍໃນລະດູການຜະລິດໜຶ່ງ
ມູນຄ່າຜົນກຳໄລລວມ	ແມ່ນຜົນກຳໄລລວມທັງໝົດຂອງກິດຈະກຳການຜະລິດໃດໜຶ່ງ ໂດຍໄດ້ຈາກການເອົາມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບທັງໝົດ (ທີ່ເປັນເງິນສົດ ຫລື ບໍ່ເປັນເງິນສົດ) ລົບອອກມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າທັງໝົດ (ທີ່ເປັນເງິນສົດ ຫລື ບໍ່ເປັນເງິນສົດ) ອາດຄິດໄລ່ເປັນແຕ່ລະກິດຈະກຳການຜະລິດ ແລະ ພາຍໃນລະດູການຜະລິດໜຶ່ງ
ສິ່ງນຳເຂົ້າ	ແມ່ນປັດໄຈການຜະລິດ ເຊິ່ງໃນທີ່ນີ້ປະກອບດ້ວຍທຶນມູນວຽນ, ທຶນຄົງທີ່ ແລະ ຄ່າແຮງງານທັງໝົດໃນໜຶ່ງຮອບວຽນ
ຄ່າແຮງງານ	ແມ່ນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ທີ່ໄດ້ຈ້າງແຮງງານ ເພື່ອຮັບໃຊ້ເຂົ້າໃນການຜະລິດສຳລັບ ລະດູການຜະລິດໜຶ່ງ ເຊິ່ງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍດັ່ງກ່າວອາດຈະເປັນເງິນສົດ ແລະ ບໍ່ເປັນເງິນສົດ ແລະ ແຮງງານທີ່ໃຊ້ນັ້ນອາດຈະເປັນແຮງງານໃນຄອບຄົວ ຫລື ຈາກຄົນພາຍນອກ
ວັນງານ	ແມ່ນຈຳນວນມື້ ທີ່ໃຊ້ແຮງງານໜຶ່ງ ເພື່ອປະຕິບັດໃຫ້ສຳເລັດກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ ໂດຍຄິດໄລ່ເວລາເຮັດວຽກແມ່ນ 8 ຊົ່ວໂມງຕໍ່ມື້
ພາສີທີ່ດິນ	ແມ່ນລາຍຈ່າຍທີ່ໄດ້ເສຍພັນທະທີ່ດິນໃຫ້ແກ່ລັດຕາມລາຄາຕົວຈິງທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ຕາມລະບຽບ ແລະ ເປົ້າໝາຍຂອງ ສປປ ລາວ
ມູນຄ່າທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດ	ແມ່ນການຕີລາຄາມູນຄ່າຂອງສິນຄ້າ, ການບໍລິການ ຫລື ແຮງງານຕາມລາຄາໃນທ້ອງຕະຫລາດຕົວຈິງ ແຕ່ວ່າບໍ່ໄດ້ຈ່າຍເປັນເງິນສົດ
ມູນຄ່າທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດ	ແມ່ນການຕີລາຄາມູນຄ່າຂອງສິນຄ້າ, ການບໍລິການ ຫລື ແຮງງານຕາມລາຄາໃນທ້ອງຕະຫລາດຕົວຈິງ ແຕ່ວ່າບໍ່ໄດ້ຈ່າຍເປັນເງິນສົດ

ຕາຕະລາງທີ 6 (ຕໍ່) ນິຍາມຄຳສັບ

ຄຳສັບ	ຄວາມໝາຍ
ຫີນໝູນວຽນ	ແມ່ນອຸປະກອນ, ວັດຖຸ ຫລື ສິ່ງຂອງທີ່ໄດ້ຊື້ ຫລື ໃຊ້ຈ່າຍ ເພື່ອໃຊ້ໃນການຜະລິດສຳລັບລະດູການຜະລິດໜຶ່ງ ຫລື ຮອບວຽນໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ
ມູນຄ່າເສຍຫາຍຂອງຜົນຜະລິດ	ແມ່ນມູນຄ່າຜົນຜະລິດ ທີ່ຖືກທຳລາຍດ້ວຍປັດໄຈຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ສັດຕູພືດ, ພະຍາດລະບາດ, ໄພທຳມະຊາດ ແລະ ອື່ນໆ ມູນຄ່າດັ່ງກ່າວແມ່ນຄິດເປັນເງິນເພື່ອສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງການເສຍຫາຍນັ້ນ
ຜະລິດຕະພັນ	ໃນປື້ມເຄື່ອງມືສະບັບນີ້ ແມ່ນປະກອບມີຫຼາຍກິດຈະກຳ ເຊັ່ນ: ກິດຈະກຳການຜະລິດ, ປູກຝັງ ຫລື ລ້ຽງສັດ. ຄຳວ່າຜະລິດຕະພັນໃນທີ່ນີ້ ເປັນຕົວແທນໃຫ້ແກ່ຜົນຜະລິດທີ່ໄດ້ຮັບຂອງກິດຈະກຳດັ່ງກ່າວ ເຊັ່ນ: ເຫຼົ້າ, ເຂົ້າ, ສາລີ, ໄກ່, ປາ ແລະ ອື່ນໆ
ຜົນກຳໄລລວມຕໍ່ວັນງານ	ແມ່ນບອກເຖິງປະສິດທິພາບ ຂອງການນຳໃຊ້ແຮງງານເຂົ້າໃນການຜະລິດໃນລະດູການຜະລິດ ຫລື ຮອບວຽນການຜະລິດໜຶ່ງ ເຊິ່ງເທົ່າກັບຜົນກຳໄລທັງໝົດ ຫານໃຫ້ຈຳນວນວັນງານ
ຜົນກຳໄລລວມຕໍ່ເນື້ອທີ່	ແມ່ນບອກເຖິງປະສິດທິພາບຂອງການນຳໃຊ້ເນື້ອທີ່ດິນ ເພື່ອທຳການຜະລິດໃນລະດູການຜະລິດ ຫລື ຮອບວຽນການຜະລິດໜຶ່ງ ເຊິ່ງເທົ່າກັບຜົນກຳໄລລວມທັງໝົດ ຫານໃຫ້ເນື້ອທີ່ການຜະລິດ
ຜົນກຳໄລລວມຕໍ່ຫົວໜ່ວຍຜົນຜະລິດ	ແມ່ນບອກເຖິງປະສິດທິພາບ ຂອງການຜະລິດຕໍ່ຫົວໜ່ວຍຜົນຜະລິດໃນລະດູການຜະລິດ ຫລື ຮອບວຽນການຜະລິດໜຶ່ງ ເຊິ່ງເທົ່າກັບຜົນກຳໄລລວມທັງໝົດຫານໃຫ້ ຜົນຜະລິດທັງໝົດ
ມູນຄ່າສິ່ງນຳເຂົ້າທັງໝົດ	ແມ່ນມູນຄ່າທີ່ໄດ້ລົງທຶນໄປໃນການຜະລິດທັງໝົດ ທັງເປັນເງິນສົດ ແລະ ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ລວມເນື້ອທີ່ທັງໝົດ	ແມ່ນເນື້ອທີ່ດິນລວມທັງໝົດ ທີ່ຊາວກະສິກອນທຳການປູກຝັງ ຫຼື ລ້ຽງສັດສຳລັບກິດຈະກຳການຜະລິດໜຶ່ງໆ ຫລື ບາງຄັ້ງມີການຮ່ວມກິດຈະກຳ ແຕ່ໃຫ້ຄິດໄລ່ເປັນຫົວໜ່ວຍເຮັກຕາ (ha)
ປະເພດການຜະລິດ	ກຸ່ມກິດຈະກຳການຜະລິດແຕ່ລະຊະນິດ ເຊັ່ນ: ການຜະລິດເຂົ້າ, ການຜະລິດສັດປີກ
ກິດຈະກຳການຜະລິດ	ກິດຈະກຳການຜະລິດໃດໜຶ່ງເຊັ່ນ: ການຜະລິດເຂົ້າອິນຊີ ສຳລັບການບໍລິໂພກພາຍໃນຄອບຄົວ, ການລ້ຽງໄກ່

4.3 ເຄື່ອງມືການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ

ເຄື່ອງມືການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ ໄດ້ຖືກອອກແບບສຳລັບກິດຈະກຳການຜະລິດ ແລະ ການແປຮູບຜະລິດພັນກະສິກຳ, ສະນັ້ນ ຈິ່ງປະກອບມີ 3 ປະເພດແບບຟອມຫຼັກເຊັ່ນ: ແບບຟອມສຳລັບການປູກຝັງການລ້ຽງສັດ ແລະ ການແປຮູບຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ ນອກຈາກນັ້ນ ກໍຍັງໄດ້ຜັນຂະຫຍາຍແບບຟອມຫຼັກ

ໄປເປັນແບບຟອມສະເພາະທີ່ນຳໃຊ້ແຕ່ລະກິດຈະກຳການຜະລິດອີກ ເພື່ອໃຫ້ສະດວກໃນການນຳໃຊ້ ເຊິ່ງລວມມີ 16 ແບບຟອມ, ປຶ້ມເຄື່ອງມືສະບັບນີ້ໄດ້ນຳສະເໜີໃຫ້ເຫັນການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດສຳລັບການຜະລິດກະສິກຳ, ການລ້ຽງສັດ, ແລະ ກິດຈະກຳການສ້າງລາຍຮັບທີ່ສຳຄັນຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ ຢູ່ເຂດຊົນນະບົດຂອງລາວ (ເຄື່ອງມືດັ່ງກ່າວສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນ ແລະ ທົດສອບຢູ່ບັນດາແຂວງພາກເໜືອ, ສະນັ້ນອາດມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງມີການດັດແປງບາງຢ່າງເພື່ອໃຫ້ເໝາະສົມກັບເງື່ອນໄຂຕົວຈິງຂອງທ້ອງຖິ່ນ)

4.4 ແບບຟອມການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດສຳລັບການປູກເຂົ້ານາ

ຕາຕະລາງທີ 7 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ

ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ	ບ້ານ	ປະເພດເຂົ້ານາ	
		ເຂົ້ານາປີ	ເຂົ້ານາແຊງ
ວັນ, ເດືອນ, ປີ ເກັບກຳຂໍ້ມູນ	ເມືອງ	ລວມຜົນຜະລິດ (ກລ)	ສະມັດຕະພາບ(ກລ/ຮຕ)
ໄລຍະການຜະລິດ (ລະດູການ)	ແຂວງ	ລວມເນື້ອທີ່ (ເຮັກຕາ)	

ຕາຕະລາງທີ 8 ສິ່ງນຳເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ

2.1 ທຶນໝູນວຽນ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈຳນວນ	ລາຄາ	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
				ຈຳນວນ	ເປັນເງິນສົດ	ຈຳນວນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ແນວພັນ							
ຜຸ່ນທຳມະຊາດ							
ຜຸ່ນວິທະຍາສາດ							
ນ້ຳຊົນລະປະທານ							
ໄຟຟ້າ							
ນ້ຳມັນ							
ຄ່າເຊົ່າລົດໄຖນາ							
ຄ່າເຊົ່າຄວາຍ							
ອື່ນໆ							
ລວມ				(ກ)		(ຂ)	
ລວມມູນຄ່າທຶນໝູນວຽນທັງໝົດ		(ຄ) = (ກ)+(ຂ)		(ຄ)			

ຕາຕະລາງທີ 9 ສິ່ງນຳເຂົ້າຄ່າແຮງງານ

2.2 ຄ່າແຮງງານ	ຈຳນວນ ວັນງານ	ລາຄາ/ ວັນງານ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
			ຈຳນວນ	ເປັນ ເງິນສົດ	ຈຳນວນ	ບໍ່ເປັນ ເງິນສົດ
ກຽມໄຮ່ຕາກ້າ						
ຫວ່ານ ແລະ ສັກກ້າ						
ຊຳກ້າ						
ກຽມດິນ						
ຫຼີກກ້າ						
ປັກດຳ						
ບົວລະບັດຮັກສາ (ຫຼີກຫຍ້າ, ໃສ່ຝຸ່ນ)						
ເກັບກ່ຽວ ແລະ ຕາກ						
ມັດ ແລະ ກອງ						
ຟາດ ແລະ ຂົນສົ່ງ						
ອື່ນໆ						
ລວມ		(ງ)	(ຈ)		(ສ)	
ລວມຄ່າແຮງງານທັງໝົດ		(ຊ) = (ຈ) + (ສ)	(ຊ)			
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າ		(ຍ) = (ກ)+(ຈ)	(ຍ)		(ດ)	
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າທັງໝົດ		(ຕ) = (ຍ) + (ດ)	(ຕ)			

ຕາຕະລາງທີ 10 ຜົນໄດ້ຮັບ

3.1 ມູນຄ່າຂອງຜົນໄດ້ຮັບ	ຫົວ ໜ່ວຍ	ຈຳ ນວນ	ລາ ຄາ	ຄິດເປັນເງິນກີບ			
				ຈຳນວນ	ເປັນ ເງິນສົດ	ຈຳນວນ	ບໍ່ເປັນ ເງິນສົດ
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຂາຍ							
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຊົມໃຊ້ໃນ ຄອບຄົວ							
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ແບ່ງປັນໃຫ້ ຜູ້ອື່ນ							
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ແລກປ່ຽນ							
ເຂົ້າເກັບໄວ້ເປັນແນວພັນ							
ເຂົ້າທີ່ເຫຼືອໃນປະຈຸບັນ							

ຕາຕະລາງທີ 10 (ຕໍ່) ຜົນໄດ້ຮັບ

3.1 ມູນຄ່າຂອງຜົນໄດ້ຮັບ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈໍານວນ	ລາຄາ	ຄິດເປັນເງິນກີບ			
				ຈໍານວນ	ເປັນເງິນສົດ	ຈໍານວນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ຂາຍສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກຜົນຜະລິດຫຼັກ							
ລວມ			(໔)	(໓)		(໓)	
ລວມມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບທັງໝົດ	(ຍ) = (໓) + (໓)			(ຍ)			
3.2 ມູນຄ່າຜົນຜະລິດທີ່ຖືກເສັຍຫາຍ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈໍານວນ	ລາຄາ	ຄິດເປັນມູນຄ່າ(ກີບ)			
ເຂົ້າທີ່ຖືກເສັຍຫາຍ							
ໝາຍເຫດ:							

ຕາຕະລາງທີ 11 ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ

4.1 ການຄິດໄລ່ຜົນກໍາໄລ ແລະ ຂາດທຶນ	ແບບຄິດໄລ່	ລວມທັງໝົດ(ກີບ)
ດູນດ່ຽງເງິນສົດ	(ບ) = (໓) - (ຍ)	(ບ) =
ລວມຜົນກໍາໄລທັງໝົດ	(ຜ) = (ປ) - (໓)	(ຜ) =
4.2 ການວິເຄາະຜົນກໍາໄລຕໍ່ຫົວໜ່ວຍ		
ຜົນກໍາໄລລວມ/1 ວັນງານ	(ຝ) = (ຜ) / (ງ)	(ຝ) =
ຜົນກໍາໄລລວມ/1 ເຮັກຕາ	(ພ) = (໓) + (ນ)	(ພ) =

4.5 ບາດກ້າວໃນການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ

ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດຈະປະກອບມີ 5 ບາດກ້າວທີ່ພະນັກງານເກັບກໍາຂໍ້ມູນຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມແຕ່ລະຂັ້ນຕອນຢ່າງເຂັ້ມງວດ ເຊິ່ງມີບາດກ້າວຕໍ່ໄປນີ້:

1. ບັນທຶກຂໍ້ມູນທົ່ວໄປຂອງຊາວກະສິກອນ
2. ບັນທຶກສິ່ງປັດໃຈນໍາເຂົ້າພ້ອມທັງຄິດໄລ່ມູນຄ່າ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ:
 - ທຶນໝູນວຽນທີ່ໄດ້ນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນການຜະລິດແລ້ວຄິດໄລ່ມູນຄ່າລວມທີ່ເປັນເງິນສົດ

ແລະ ບໍ່ເປັນເງິນສົດ ແລະ ມູນຄ່າລວມທັງໝົດຂອງທຶນໝູນວຽນໃນປີ 1 ຫຼື ລະດູການຜະລິດໜຶ່ງ

- ຈໍານວນພະນັກງານທີ່ໄດ້ນໍາໃຊ້ເຂົ້າໃນແຕ່ລະກິດຈະກຳຂອງການຜະລິດ ແລ້ວຄິດໄລ່ຈໍານວນພະນັກງານທັງໝົດມູນຄ່າແຮງງານທີ່ເປັນເງິນສົດ ແລະ ບໍ່ເປັນເງິນສົດພ້ອມທັງມູນຄ່າລວມຂອງຄ່າແຮງງານໃນປີ 1 ຫຼື ລະດູການຜະລິດໜຶ່ງ
- ຄິດໄລ່ມູນຄ່າລວມຂອງປັດໃຈນໍາເຂົ້າທີ່ເປັນເງິນສົດ, ບໍ່ເປັນເງິນສົດ ແລະ ລວມທັງ

ໝົດ

3. ບັນທຶກ ແລະ ຄິດໄລ່ມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ
 - ມູນຄ່າການຂາຍຜົນຜະລິດທັງໝົດທີ່ເປັນເງິນສົດ
 - ມູນຄ່າຂອງຜົນຜະລິດທີ່ໄດ້ຊົມໃຊ້ໃນຄົວເຮືອນ, ແບ່ງປັນໃຫ້ຍາດພີ່ນ້ອງ, ແລກປ່ຽນ ແລະ ຍັງເຫຼືອໃນປັດຈຸບັນທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
 - ຄິດໄລ່ມູນຄ່າລວມຂອງຜົນທີ່ໄດ້ຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ, ບໍ່ເປັນເງິນສົດ ແລະ ລວມທັງໝົດ
4. ບັນທຶກ ແລະ ຄິດໄລ່ມູນຄ່າຂອງຜົນຜະລິດທີ່ຖືກເສຍຫາຍພ້ອມທັງສາເຫດ
5. ນໍາຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ມາ ເພື່ອຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ:
 - ຄິດໄລ່ຜົນກໍາໄລ ຂາດທຶນເຊິ່ງລວມມີ: ດູນດ່ຽງເງິນສົດ ແລະ ຜົນກໍາໄລລວມທັງໝົດ
 - ຄິດໄລ່ຜົນກໍາໄລລວມຕໍ່ຫົວໜ່ວຍ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຜົນກໍາໄລຕໍ່ 1 ວັນງານ ແລະ ຜົນກໍາໄລທັງໝົດຕໍ່ 1 ຫົວໜ່ວຍ, ຕົນທຶນການຜະລິດ ຫຼື ຜົນຜະລິດເຊັ່ນ: ຕໍ່ເນື້ອທີ່ 1 ເຮັກຕາ, ຕໍ່ຜົນຜະລິດ ເຫຼົ້າ 1 ລິດ ຫຼື ຕໍ່ຜົນຜະລິດສັດ 1 ໂຕ.

4.6 ຕົວຢ່າງໃນການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດ

ຊາວກະສິກອນໄດ້ນໍາໃຊ້ສິ່ງນໍາເຂົ້າທີ່ເປັນທຶນໝູນວຽນ ໃນການປູກເຂົ້ານາປີມີພຽງແນວເຂົ້າປູກ ແລະ ນໍ້າມັນລົດ, ລາວໄດ້ນໍາໃຊ້ແນວພັນເຂົ້າປູກແມ່ນ 40 ກິໂລກຣາມ ເຊິ່ງມີລາຄາແມ່ນ 1,800 ກີບ/ກິໂລກຣາມ ແຕ່ວ່າຊາວກະສິກອນໄດ້ລົງທຶນຊື້ແນວເຂົ້າເປືອກພຽງແຕ່ 10 ກິໂລກຣາມ ສ່ວນອີກ 30 ກິໂລກຣາມ ແມ່ນລາວໄດ້ເກັບໄວ້ໃນລະດູຜ່ານມາ, ສ່ວນນໍ້າມັນລົດໄດ້ຊື້ເປັນເງິນສົດເຊິ່ງໄດ້ໃຊ້ຈ່າຍຈໍານວນ 12 ລິດ ແລະ ລາຄາ 14,000 ກີບ/ລິດ, ດັ່ງນັ້ນ ມູນຄ່າແນວພັນທີ່ໃຊ້ເປັນເງິນສົດ ແລະ ບໍ່ເປັນເງິນສົດ ແລະ ມູນຄ່າໝູນວຽນທັງໝົດຈະມີດັ່ງນີ້:

- ມູນຄ່າແນວພັນທີ່ເປັນເງິນສົດ = 10 ກິໂລກຣາມ x 1,800 ກີບ/ກິໂລກຣາມ = 18,000 ກີບ
- ມູນຄ່ານໍ້າມັນທີ່ໃຊ້ທັງໝົດເປັນເງິນສົດ = 12 ລິດ x 14,000 ກີບ/ກິໂລກຣາມ = 168,000 ກີບ
- ມູນຄ່າແນວພັນທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດ = 30 ກິໂລກຣາມ x 1,800 ກີບ = 54,000 ກີບ
- ມູນຄ່າທຶນໝູນວຽນທັງໝົດ = 186,000 ກີບ + 54,000 ກີບ = 240,000 ກີບ

ຕົວຢ່າງ: ການບັນທຶກ ແລະ ຄິດໄລ່ທຶນໝູນວຽນ ໃສ່ໃນຮ່າງເກັບກໍາຂໍ້ມູນໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນດັ່ງນີ້:

ຕາຕະລາງທີ 12 ສິ່ງນໍາເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ

2.1 ທຶນໝູນວຽນ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈໍານວນທັງໝົດ	ລາຄາ/ຫົວໜ່ວຍ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
				ຈໍານວນ	ເປັນເງິນສົດ	ຈໍານວນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ແນວພັນ	ກິໂລ	40	1,800	10	1,800	30	54,000
ຜຸ່ນທໍາມະຊາດ							
ຜຸ່ນວິທະຍາສາດ							
ຢາປາບສັດຕູ ພືດ							
ນໍ້າຊີນລະປະທານ							

ຕາຕະລາງທີ 12 (ຕໍ່) ສິ່ງນຳເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ

2.1 ທຶນໝູນວຽນ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈຳນວນທັງໝົດ	ລາຄາ/ຫົວໜ່ວຍ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
				ຈຳນວນ	ເປັນເງິນສົດ	ຈຳນວນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ໄຟຟ້າ							
ນ້ຳມັນ	ລິດ	12	14,000	12	168,000		
ຄ່າເຊົ່າລົດໄຖນາ							
ຄ່າເຊົ່າຄວາຍ							
ອື່ນໆ							
ລວມ				(ກ)	186,000	(ຂ)	54,000
ລວມມູນຄ່າທຶນໝູນວຽນທັງໝົດ		(ຄ) = (ກ)+(ຂ)		(ຄ)	240,000		

ຕາຕະລາງທີ 13 ສິ່ງນຳເຂົ້າແຮງງານ

2.2 ຄ່າແຮງງານ	ຈຳນວນວັນງານ	ລາຄາ/ວັນງານ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
			ຈຳນວນ	ເປັນເງິນສົດ	ຈຳນວນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ກຽມໄຮ່ຕາກ້າ	5	20,000	2	40,000	3	60,000
ຫວ່ານ ແລະ ສັກກ້າ	1	20,000			1	20,000
ຊຳກ້າ						
ກຽມດິນ	6	20,000	2	40,000	4	80,000
ຫຼີກກ້າ	10	20,000	2	40,000	8	160,000
ປັກດຳ	30	20,000	10	200,000	20	400,000
ບົວລະບັດຮັກສາ (ຫຼີກຫຍ້າ, ໃສ່ຝຸ່ນ)	15	20,000	5	100,000	10	200,000
ເກັບກ່ຽວ ແລະ ຕາກ	20	20,000	10	200,000	10	200,000
ມັດ ແລະ ກອງ	6	20,000	2	40,000	4	80,000
ຟາດ ແລະ ຂົນສົ່ງ	10	20,000	2	40,000	8	160,000
ອື່ນໆ						
ລວມ	103	(ງ)	(ຈ)	700,000	(ສ)	1,360,000
ລວມຄ່າແຮງງານທັງໝົດ		(ຊ) = (ຈ) + (ສ)	(ຊ)	2,060,000		
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າ	(ຍ) = (ກ)+(ຈ)	(ດ) = (ຂ)+(ສ)	(ຍ) = 886,000	(ດ) = 1,414,000		
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າທັງໝົດ	(ຕ) = (ຍ) + (ດ)		(ຕ)	2,300,000		

ຕາຕະລາງທີ 14 ຜົນໄດ້ຮັບ

3.1 ມູນຄ່າຂອງຜົນໄດ້ຮັບ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈໍານວນທັງໝົດ	ລາຄາ/ຫົວໜ່ວຍ	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
				ຈໍານວນ	ເປັນເງິນສົດ	ຈໍານວນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຂາຍ	ກິໂລ	850	1,600	850	1,360,000		
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຊົມໃຊ້ໃນຄອບຄົວ	ກິໂລ	1,700	1,600			1,700	2,720,000
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ແບ່ງປັນໃຫ້ຜູ້ອື່ນ	ກິໂລ	100	1,600				
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ແລກປ່ຽນ	ກິໂລ	100	1,600				
ເຂົ້າເກັບໄວ້ເປັນແນວພັນ	ກິໂລ	50	1,600				
ເຂົ້າທີ່ເຫຼືອໃນປະຈຸບັນ	ກິໂລ	700	1,600				
ຂາຍສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກຜົນຜະລິດຫຼັກ					0		0
ລວມ	ກິໂລ	3,500	(ຖ) (ທ)	(ຍ)	1,360,000	(ນ)	4,240,000
ລວມມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບທັງໝົດ			(ຍ) = (ທ) + (ນ)	(ຍ)			
3.2 ມູນຄ່າຜົນຜະລິດທີ່ເສຍຫາຍ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈໍານວນ	ລາຄາ	ຄິດເປັນມູນຄ່າ (ກີບ)			
ເຂົ້າທີ່ຖືກເສຍຫາຍ	ກິໂລ	500	1,500	750,000			
ໝາຍເຫດ: ຫອຍເຊີລີກັດຕົ້ນເຂົ້າໃນຊ່ວງສອງອາທິດຫຼັງຈາກປັກດໍາ							

ຕາຕະລາງທີ 15 ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ

4.1 ການຄິດໄລ່ຜົນກຳໄລ ແລະ ຂາດທຶນ	ແບບຄິດໄລ່	ລວມທັງໝົດ (ກີບ)
ດຸນດ່ຽງເງິນສົດ (ບ)	ລວມຜົນໄດ້ຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ (ທ) - ລວມລາຍຈ່າຍທີ່ເປັນເງິນສົດ (ຍ)	(ບ) = 474,000
ລວມຜົນກຳໄລທັງໝົດ (ຜ)	= ລວມຜົນຮັບທັງໝົດ (ປ) - ລວມສິ່ງນຳເຂົ້າທັງໝົດ (ຕ)	(ຜ) = 3,300,000
4.2 ການວິເຄາະຜົນກຳໄລຕໍ່ຫົວໜ່ວຍ		
ຜົນກຳໄລລວມ/ 1 ວັນງານ (ຝ)	= ລວມຜົນກຳໄລທັງໝົດ(ຜ) – ຈຳນວນວັນງານທັງໝົດ	(ຝ) = 32,039
ຜົນກຳໄລລວມ/ 1 ເຮັກຕາ (ພ)	ລວມຜົນກຳໄລທັງໝົດ (ຜ) / ເນື້ອທີ່ການຜະລິດ (ຟ)	(ພ) = 3,300,000

- ການຄິດໄລ່ຜົນກຳໄລລວມຕໍ່ຫົວໜ່ວຍຜົນຜະລິດ

ຜົນກຳໄລລວມຕໍ່ຫົວໜ່ວຍ (ພ) = ລວມຜົນກຳໄລທັງໝົດ (ຜ) / ຈຳນວນຜົນຜະລິດສັດທັງໝົດ (ຟ)

4.7 ບາດກ້າວໃນການບັນທຶກ ແລະ ຄິດໄລ່

ຂັ້ນຕອນໃນການບັນທຶກ ແລະ ຄິດໄລ່ຄ່າແຮງງານມີດັ່ງນີ້:

1. ກວດເບິ່ງລາຍການທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ແຮງງານເຂົ້າໃນການຜະລິດຢູ່ໃນຖັນທີ 1 ຖ້າບໍ່ທັນຄົບຖ້ວນກໍສາມາດຕື່ມໃສ່ບ່ອນທີ່ກຳນົດໄວ້ ເຊັ່ນ: ອື່ນໆ.....

2. ບັນທຶກຈຳນວນວັນງານທີ່ໃຊ້ໃນແຕ່ລະກິດຈະກຳໃສ່ໃນຖັນທີ 2 ຫ້ອງ “ຈຳນວນວັນງານ” ແລ້ວຄິດໄລ່ລວມວັນງານທີ່ໃຊ້ທັງໝົດໃສ່ໃນຫ້ອງລຸ່ມສຸດ “(ງ)”

3. ບັນທຶກຄ່າຈ້າງຕໍ່ວັນງານຂອງແຕ່ລະກິດຈະກຳໃສ່ໃນຖັນທີ 3 ຫ້ອງ “ລາຄາຕໍ່ວັນງານ”;

4. ບັນທຶກຈຳນວນວັນງານທີ່ໄດ້ຈ້າງໃນແຕ່ລະກິດຈະກຳໃສ່ໃນຖັນທີ 4 ຫ້ອງ “ຈຳນວນ”;

5. ຄິດໄລ່ມູນຄ່າຂອງແຮງງານທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ໃນແຕ່ລະກິດຈະກຳທີ່ເປັນເງິນສົດ ໃສ່ໃນຖັນທີ 5 ຫ້ອງ “ເປັນເງິນສົດ” ແລ້ວລວມມູນຄ່າແຮງງານທີ່ເປັນເງິນສົດລົງໃນຫ້ອງລຸ່ມສຸດ “(ຈ)”

6. ບັນທຶກຈຳນວນວັນງານທີ່ບໍ່ໄດ້ຈ້າງ ໃນແຕ່ລະກິດຈະກຳໃສ່ໃນຖັນທີ 6 ຫ້ອງ “ຈຳນວນ”;

7. ຄິດໄລ່ມູນຄ່າຂອງແຮງງານທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ໃນແຕ່ລະກິດຈະກຳທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດ ໃສ່ໃນຖັນທີ 7 ຫ້ອງ “ບໍ່ເປັນເງິນສົດ” ແລ້ວລວມມູນຄ່າແຮງງານທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດລົງໃນຫ້ອງລຸ່ມສຸດ “(ສ)” ຄິດໄລ່ມູນຄ່າລວມຂອງຄ່າແຮງງານທັງໝົດໃສ່ໃນຫ້ອງ “(ຊ)”

4.8 ແບບຟອມ ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດສໍາລັບການປູກອ້ອຍ

ຕາຕະລາງທີ 16 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ

ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ ຂອງຊາວກະສິກອນ	ບ້ານ	ປະເພດເຂົ້ານາ	
ທ້າວ ບົວສອນ	ໜອງເຄັງ	ເຂົ້ານາປີ	ເຂົ້ານາແຊງ
ວັນ, ເດືອນ, ປີ ເກັບກຳຂໍ້ມູນ	ເມືອງ	ລວມຜົນຜະລິດ (ກລ)	ສະມັດຕະພາບ (ກລ/ຮຕ)
10/11/2008	ໄຊທານີ	40,000	83,333
ໄລຍະການຜະລິດ (1 ລະດູການ)	ແຂວງ	ລວມເນື້ອທີ່ (ເຮັກຕາ) (ຟ)	
6/2007-2/2008	ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ	0.48	

ຕາຕະລາງທີ 17 ສິ່ງນໍາເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ

2.1 ທຶນໝູນວຽນ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈໍານວນ ທັງໝົດ	ລາຄາ/ ຫົວໜ່ວຍ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
				ຈໍານວນ	ເປັນເງິນສົດ	ຈໍານວນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ແນວພັນ	ໂຕ່ນ	1	120,000	1	120,000		
ຍາປາບສັດຕູພືດ	ແກ້ວ	2	150,000	2	300,000		
ຜຸ່ນວິທະຍາສາດ							
ຜຸ່ນທໍາມະຊາດ							
ອື່ນໆ							
ລວມ				(ກ)	420,000	(ຂ)	0
ລວມມູນຄ່າທຶນ ໝູນວຽນທັງໝົດ			(ຄ) = (ກ) + (ຂ)	(ຄ)	240,000		

ຕາຕະລາງທີ 18 ສິ່ງນຳເຂົ້າຄ່າແຮງງານ

2.2 ຄ່າແຮງງານ	ຈຳນວນ ວັນງານ	ລາຄາ/ ວັນງານ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
			ຈຳ ນວນ	ເປັນ ເງິນສົດ	ຈຳ ນວນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ກຽມດິນ	20	20,000	20	600,000	20	0
ປູກ	30	30,000			30	900,000
ບົວລະບັດຮັກສາ ແລະ ເສຍຫຍ້າ	25	30,000			25	750,000
ເກັບກູ້ຜົນຜະລິດ	35	20,000			35	700,000
ຂົນສົ່ງ	10	20,000			20	400,000
ອື່ນໆ						
ລວມ	130	(ງ)	(ຈ)	600,000	(ສ)	2,750,000
ລວມຄ່າແຮງງານທັງ ໝົດ	(ຊ) = (ຈ) + (ສ)		(ຊ)	3,350,000		
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງ ນຳເຂົ້າ	(ຍ) = (ກ)+(ຈ)	(ດ) = (ຂ)+(ສ)	(ຍ) = 1,020,000		(ດ) = 2,750,000	
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າທັງໝົດ	(ຕ) = (ຍ)+(ດ)		(ຕ)	3,770,000		

ຕາຕະລາງທີ 19 ຜົນໄດ້ຮັບ

3.1 ມູນຄ່າຂອງຜົນໄດ້ຮັບ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈຳນວນທັງໝົດ	ລາຄາ/ຫົວໜ່ວຍ	ຄິດເປັນເງິນກີບ			
				ຈຳນວນ	ເປັນເງິນສົດ	ຈຳນວນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຂາຍ							
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຊົມໃຊ້ໃນຄອບຄົວ							
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ແບ່ງປັນໃຫ້ຜູ້ອື່ນ							
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ແລກປ່ຽນ							
ຜົນຜະລິດທີ່ເກັບໄວ້ເປັນແນວພັນ							
ຜົນຜະລິດທີ່ຍັງເຫຼືອໃນປະຈຸບັນ	ກິໂລ	40,001	121			40,001	4,840,121
ຂາຍສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກຜົນຜະລິດຫຼັກ					0		0
ລວມ	ກິໂລ	40,001	(ຖ) (ທ)		0	(ນ)	4,840,121
ລວມມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບທັງໝົດ (ຍ) = (ທ) + (ນ)				(ຍ)	4,840,121		
3.2 ມູນຄ່າຜົນຜະລິດທີ່ເສຍຫາຍ	ຫົວໜ່ວຍ	ຈຳນວນ	ລາຄາ	ຄິດເປັນມູນຄ່າ(ກີບ)			
ເຂົ້າທີ່ຖືກເສຍຫາຍ							0
ໝາຍເຫດ							

ຕາຕະລາງທີ 20 ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ

4.1 ການຄິດໄລ່ຜົນກຳໄລ ແລະ ຂາດທຶນ	ແບບຄິດໄລ່	ລວມທັງໝົດ(ກີບ)
ດຸນດ່ຽງເງິນສົດ	(ບ) = (ທ) - (ຍ)	(ບ) = -1,020,000
ລວມຜົນກຳໄລທັງໝົດ	(ຜ) = (ບ) - (ຕ)	(ຜ) = 1,070,000
4.2 ການວິເຄາະຜົນກຳໄລຕໍ່ຫົວໜ່ວຍ		
ຜົນກຳໄລລວມ/ 1 ວັນງານ	(ຝ) = (ຜ) / (ງ)	(ຝ) = 8,232
ຜົນກຳໄລລວມ/ 1 ເຮັກຕາ	(ພ) = (ທ) + (ນ)	(ພ) = 2,229,400

ຫຼັງຈາກຕື່ມຂໍ້ມູນໃສ່ໃນແບບຟອມ ແລະ ຄິດໄລ່ຮຽບຮ້ອຍແລ້ວບັນດາຂໍ້ມູນລຸ່ມນີ້ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຄວນຈະເອົາໃຈໃສ່:

ຕາຕະລາງທີ 21 ບັນດາຂໍ້ມູນສໍາຄັນແລະຄວນຈະເອົາໃຈໃສ່

ຂໍ້ມູນທີ່ສໍາຄັນ	ຈໍານວນ
ເນື້ອທີ່ (ຟ)	0,48 ha
ຜົນຜະລິດທັງໝົດ	40 T
ຜະລິດຕະພາບ	83,33 t/ha
ມູນຄ່າທຶນໝູນວຽນທີ່ເປັນເງິນສົດ (ກ)	420,000 ກີບ
ມູນຄ່າທຶນໝູນວຽນທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດ (ຂ)	0 ກີບ
ມູນຄ່າແຮງງານທັງໝົດ (ຊ)	3,350,000 ກີບ
ມູນຄ່າສິ່ງນໍາເຂົ້າທັງໝົດ (ມູນຄ່າທຶນໝູນວຽນ ແລະ ຄ່າແຮງງານ) (ຕ)	3,770,000 ກີບ
ຈໍານວນວັນງານທັງໝົດ (ງ)	130 ວັນງານ
ມູນຄ່າການຜະລິດທີ່ເປັນເງິນສົດ (ທ)	0 ກີບ
ມູນຄ່າການຜະລິດທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດ (ນ)	4,840,121 ກີບ
ມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບທັງໝົດ (ປ)	4,840,121 ກີບ
ດຸ່ນດ່ຽງເງິນສົດ (ບ)	-1,020,000 ກີບ
ຜົນກໍາໄລລວມ (ຜ)	1,070,121 ກີບ
ຜົນກໍາໄລລວມ/ວັນ (ຝ)	8,232 ກີບ
ຜົນກໍາໄລລວມ/ເຮັກຕາ (ພ)	2,229,419 ກີບ

ທໍາອິດ ຕ້ອງໄດ້ຄິດໄລ່ ຜະລິດຕະພາບ ອີງຕາມຂໍ້ມູນສະຖິຕິຂອງອົງການອາຫານ ແລະ ກະສິກໍາ (FAO) ໃນປີ 2002 ຜະລິດຕະພາບຕະພາບສະເລ່ຍຂອງການຜະລິດອ້ອຍໃນປະເທດລາວແມ່ນ 31,8 ໂຕນ/ຮຕ. ແຕ່ຜະລິດຕະພາບຂອງ ທ້າວ ບົວສອນ ແມ່ນສູງກ່ວາຫຼາຍ (ຜົນຜະລິດ 40 ໂຕນ/0,48 ຮຕ = 83 ໂຕນ/ຮຕ) ເຊິ່ງສູງກ່ວາເກືອບ 3 ເທົ່າຕົວ ຂອງຄ່າສະເລ່ຍດັ່ງກ່າວ

ຄໍາແນະນໍາ: ຖ້າຕົວເລກດັ່ງກ່າວຫາກສູງກ່ວາມາດຖານຫຼາຍ ທໍາອິດທ່ານອາດຈະໄດ້ກວດກາຂໍ້ມູນ ຄືນວ່າຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ນັ້ນຖືກຕ້ອງກັບຄວາມຈິງ ຫຼື ບໍ່ ຈາກນັ້ນກໍກວດກາການຄິດໄລ່ຄືນອີກເພື່ອຄວາມຖືກຕ້ອງ ຖ້າຫາກວ່າຖືກຕ້ອງໝົດແລ້ວ (ໃນກໍລະນີຕົວຢ່າງທີ່ຍົກໃຫ້ເຫັນ) ສະແດງວ່າ ທ້າວ ບົວສອນ ແມ່ນຢູ່ໃນ ສະພາບເງື່ອນໄຂທີ່ເໝາະສົມເຊັ່ນ: ດິນມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະ ມີການຈັດການທີ່ດີ ແຕ່ວ່າກໍມີການນໍາ ໃຊ້ປັດໃຈນໍາເຂົ້າຫຼາຍ ລາວຈະຕ້ອງຄໍານຶງເຖິງບັນຫາຄວາມຈິງດັ່ງກ່າວນີ້ດ້ວຍ

ອັນດັບທີ 2 ຄວນເບິ່ງ ຜົນກໍາໄລລວມ ຜົນກໍາໄລລວມ ເຊິ່ງເທົ່າກັບ 1,070,121 ກີບ ແມ່ນບໍ່ເປັນ ທີ່ໜ້າເພິ່ງພໍໃຈ ເພາະວ່າຜະລິດຕະພາບແມ່ນສູງກ່ວາມາດຖານຫຼາຍ ເຊິ່ງດັ່ງກ່າວແມ່ນຍ້ອນມີການນໍາໃຊ້ ປັດໃຈນໍາເຂົ້າຫຼາຍທັງເປັນເງິນສົດ ແລະ ບໍ່ເປັນເງິນສົດ ຖ້າຫາກວ່າພວກເຮົາສັງເກດຢ່າງລະອຽດແລ້ວຈະ ເຫັນວ່າ ທ້າວ ບົວສອນ ໄດ້ຊື້ແນວພັນ, ຝຸ່ນວິທະຍາສາດ ແລະ ຈ່າຍຄ່າກະກຽມດິນ ນອກຈາກນັ້ນການປູກ ອ້ອຍແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານຫຼາຍ (ໃນກໍລະນີນີ້ແມ່ນ 130 ວັນງານ) ເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ມູນຄ່າຂອງສິ່ງນໍາເຂົ້າ

ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ມັນກໍ່ຈະຕ້ອງໃຫ້ຜົນກຳໄລລວມຕໍ່ວັນງານຫຼຸດລົງຫຼາຍເຫຼືອພຽງແຕ່ 8,323 ກີບ/ວັນ ງານ ເຊິ່ງຕໍ່າກວ່າຄ່າແຮງງານຢູ່ໃນທ້ອງ ຖິ່ນຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງ (35,000 ກີບ/ວັນງານ) ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວແມ່ນ ມີຄວາມສຳຄັນຖ້າຫາກວ່າຊາວກະສິກອນຕ້ອງການຈະປຽບທຽບປະສິດິພາບຂອງການຜະລິດດັ່ງກ່າວກັບ ການຜະລິດອື່ນ ຫຼື ກັບຊາວກະສິກອນອື່ນ.

ຄຳແນະນຳ: ມັນເປັນການຍາກທີ່ຈະຫຼຸດຜ່ອນລາຍຈ່າຍກ່ຽວກັບສິ່ງນຳເຂົ້າ, ລາຄາແນວພັນ ແລະ ຝຸ່ນວິທະຍາສາດໄດ້ຖືກກຳໜົດໂດຍບໍລິສັດ ການຊື້ແນວພັນຈຳນວນຫຼາຍໂດຍການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມອາດຈະ ຫຼຸດຜ່ອນລາຄາຈຳນວນໃດໜຶ່ງ, ການຫຼຸດຜ່ອນລາຍຈ່າຍສຳລັບຝຸ່ນວິທະຍາສາດ ໂດຍການນຳໃຊ້ຝຸ່ນຊີວະ ພາບເປັນອີກທາງເລືອກໜຶ່ງໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ສຳລັບສິ່ງນຳເຂົ້າການກວດວັນງານຈະບອກເຖິງວັນ ງານທີ່ຕ້ອງການ ຈຳນວນວັນງານທັງໝົດແມ່ນ 130 ວັນງານ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ: ກ) ການປູກອ້ອຍແມ່ນມີ ຄວາມຕ້ອງການໃຊ້ແຮງງານຫຼາຍ ແລະ ຂ) ທ້າວ ບົວສອນ ຕ້ອງໄດ້ມີຄອບຄົວທີ່ໃຫຍ່ ຈຶ່ງບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງຈ້າງ ແຮງງານພາຍນອກ ຕົວຢ່າງ: ການປູກແມ່ນໃຊ້ເວລາໜຶ່ງອາທິດໂດຍນຳໃຊ້ແຮງງານໃນຄອບຄົວ 6 ແຮງງານ ແລະ ໃຊ້ເວລາເຖິງ 5 ວັນ ເຊິ່ງເປັນ 30 ວັນງານ

ຄຳແນະນຳ: ລາວມີສະມາຊິກໃນຄອບຄົວຫຼາຍຄົນທີ່ສາມາດຫຼຸດຜ່ອນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຈ້າງແຮງ ງານພາຍນອນຖ້າຫາກວ່າເມື່ອໃດລາວຫາກມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຈ້າງຄ່າແຮງງານຈາກພາຍນອກ ການຜະລິດ ຈະບໍ່ມີຜົນກຳໄລເລີຍບັນຫາສຳຄັນອື່ນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ເບິ່ງແມ່ນ ດຸ່ນດ່ຽງເງິນສົດ ໃນກໍລະນີນີ້ ທ້າວ ບົວສອນ ແມ່ນມີບັນຫາເນື່ອງຈາກວ່າດຸ່ນດ່ຽງເງິນສົດຂອງລາວມີຄ່າລົບ ດຸ່ນດ່ຽງເງິນສົດດັ່ງກ່າວມີຄ່າລົບກໍ່ເພາະວ່າ ລາວບໍ່ສາມາດຂາຍຜົນຜະລິດຂອງລາວໃຫ້ແກ່ໂຮງງານ ຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວຍັງບອກວ່າລາວໄດ້ນຳໃຊ້ເງິນ ສົດຈາກ ແຫຼ່ງອື່ນເຊັ່ນ: ການຜະລິດອື່ນ ຫຼື ເງິນທີ່ໄດ້ເກັບຮັກສາໄວ້ເພື່ອໃຊ້ເຂົ້າໃນການຜະລິດດັ່ງກ່າວລາວອາດຈະ ກູ້ຍົມເງິນເພື່ອແກ້ໄຂສະຖານນະການດັ່ງກ່າວຕົ້ນທຶນທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ທົດແທນຄືນ ເຊິ່ງມີມູນຄ່າລົບ (- 1,020,000 ກີບ) ແມ່ນມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າທີ່ເປັນເງິນສົດທັງໝົດ (1,020,000 ກີບ) ສະນັ້ນ ມູນຄ່າ ຂອງຜົນຜະລິດທັງໝົດ ເຊິ່ງເທົ່າກັບ 4,840,121 ກີບ ແມ່ນບໍ່ມີມູນຄ່າຫຍັງໝົດຈົນກ່ວາລາວຈະໄດ້ຂາຍຜົນ ຜະ ລິດຂອງລາວໃຫ້ແກ່ໂຮງງານ

ຄຳແນະນຳ: ດຸ່ນດ່ຽງເງິນສົດທີ່ມີຄ່າລົບສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຜະລິດອ້ອຍເພື່ອປ້ອນໂຮງງານ ດຽວຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍແມ່ນມີຄວາມສ່ຽງສູງ ເພາະສະນັ້ນກ່ອນຈະປູກຄວນມີການຕົກລົງ ກັນລະອຽດກ່ຽວກັບລະບຽບການຊື້ຂາຍລະຫວ່າງໂຮງງານ ແລະ ຊາວກະສິກອນເສຍກ່ອນ ຊາວກະສິກອນ ທີ່ມີກະແສເງິນສົດບໍ່ຫຼາຍຄວນຈະຫັນປ່ຽນຈາກການຜະລິດອ້ອຍເປັນການຜະລິດຊະນິດໃໝ່ ໂດຍທົ່ວໄປ ແລ້ວດຸ່ນດ່ຽງເງິນສົດຄວນມີຄ່າບວກສະເໝີ, ຍົກເວັ້ນການຜະລິດ ສຳລັບຊົມໃຊ້ພາຍໃນຄອບຄົວ (ເຊັ່ນ: ການປູກເຂົ້າ)

ຄຳແນະນຳທົ່ວໄປ: ການປູກອ້ອຍແມ່ນບໍ່ເໝາະສົມກັບຄອບຄົວຂອງ ທ້າວ ບົວສອນ ເຖິງແມ່ນວ່າ ລາວຈະອີງໃສ່ຂໍ້ໄດ້ປຽບທາງດ້ານແຮງງານໃນຄອບຄົວກໍ່ຕາມ ລາວກໍ່ຍັງບໍ່ໄດ້ຜົນກຳໄລຈາກການຜະລິດອ້ອຍ ເລີຍ ເນື່ອງຈາກວ່າລາວບໍ່ໄດ້ຮັບການຢືນຢັນຈາກບໍລິສັດກ່ຽວກັບລາຄາ ແລະ ປະລິມານຂອງຜົນຜະລິດທີ່ ຕ້ອງການຊື້ຂາຍ ລາວຈຶ່ງມີຄວາມສ່ຽງສູງໃນການຜະລິດອ້ອຍ, ລາວເອງກໍ່ຍັງບໍ່ທັນມີລະບົບການເກັບຮັກສາ ທີ່ເໝາະສົມ ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າຜົນຜະລິດທັງໝົດອາດຖືກເສຍຫາຍໄດ້: ພວກເຮົາແນະນຳວ່າ: ທ້າວ ບົວ ສອນ ຄວນຈະປ່ຽນການຜະລິດໃໝ່ທີ່ມີ ກ) ການຄຳປະກັນດ້ານການຕະຫຼາດສູງກ່ວາ ແລະ ຂ) ຜົນ ກຳໄລລວມສູງກ່ວາ

ຕົວຢ່າງ 2 ການປຽບທຽບການຜະລິດໜຶ່ງລະຫວ່າງຂອບຄົວດ້ວຍການນໍາໃຊ້ວິທີການຜະລິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ (ຢາຍ 2 ແບບຟອມໃຫ້ນັກຮຽນ)

- ຄອບຄົວ ທ້າວ ບຸນນໍາ: ການປູກເຂົ້ານາປີແບບນໍາໃຊ້ຜຸ່ນຊີວະພາບ ໃນປີ 2008

ຕາຕະລາງທີ 22 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ

ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ ຂອງຊາວກະສິກອນ	ບ້ານ	ປະເພດເຂົ້ານາ	
		ເຂົ້ານາປີ	ເຂົ້ານາແຊງ
ທ້າວ ບຸນນໍາ	ໜອງໂນ	ລວມຜົນຜະລິດ (ກລ)	ສະມັດຕະພາບ (ກລ/ຮຕ)
ວັນ, ເດືອນ, ປີ ເກັບກຳຂໍ້ມູນ	ເມືອງ		
10/11/2008	ໄຊທານີ	4,800	5,322
ໄລຍະການຜະລິດ (1 ລະດູການ)	ແຂວງ	ລວມເນື້ອທີ່ (ເຮັກຕາ) (ຟ)	
7-11/2008	ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ	0.9	

ຕາຕະລາງທີ 23 ສິ່ງນໍາເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ

2.1 ທຶນໝູນວຽນ	ຫົວ ໜ່ວຍ	ຈໍາ ນວນ ທັງໝົດ	ລາຄາ/ ຫົວໜ່ວຍ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
				ຈໍາ ນວນ	ເປັນ ເງິນສົດ	ຈໍາ ນວນ	ບໍ່ເປັນ ເງິນສົດ
ແນວພັນ	ກິໂລ	60	3,000			60	180,000
ຜຸ່ນທໍາມະຊາດ	ລິດ	4	70,000			4	280,000
ຜຸ່ນວິທະຍາສາດ							
ຍາປາບສັດຕູພືດ							
ນໍ້າຊີນລະປະທານ							
ໄຟຟ້າ							
ນໍ້າມັນ	ລິດ	6	10,000	6	60,000		
ຄ່າເຊົ່າລົດໄຖ	ຄັນ	1	200,000	1	200,000		
ອື່ນໆ							
ລວມ				(ກ)	260,000	(ຂ)	460,000
ລວມມູນຄ່າທຶນ ໝູນວຽນທັງໝົດ			(ຄ) = (ກ) + (ຂ)	(ຄ)	720,000		

ຕາຕະລາງທີ 24 ສິ່ງນຳເຂົ້າຄ່າແຮງງານ

2.2 ຄ່າແຮງງານ	ຈຳນວນ ວັນງານ	ລາຄາ /ວັນງານ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
			ຈຳນວນ	ເປັນ ເງິນສົດ	ຈຳນວນ	ບໍ່ເປັນ ເງິນສົດ
ກຽມໄຮ່ຕາກ້າ	4	35,000			4	140,000
ຫວ່ານ ຫຼື ສັກກ້າ	2	35,000			2	70,000
ຊຳກ້າ						
ກຽມດິນ	16	35,000			16	560,000
ຫຼີກກ້າ	5	35,000			5	175,000
ປັກດຳ	35	35,000	5	175,000	30	1,050,000
ບົວລະບັດຮັກສາ/ ແປງຝາຍ	3	35,000			3	105,000
ອື່ນໆ						
ລວມ	84	(ງ)	(ຈ)	715,000	(ສ)	2,625,000
ລວມຄ່າແຮງງານ ທັງໝົດ	(ຊ) = (ຈ) + (ສ)		(ຊ)	3,340,000		
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງ ນຳເຂົ້າ	(ຍ) = (ກ)+(ຈ)		(ດ) = (ຂ)+(ສ)	(ຍ) = 975,000		(ດ) = 3,085,000
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າທັງໝົດ (ຕ) = (ຍ) + (ດ)				(ຕ)	4,060,000	

ຕາຕະລາງທີ 25 ຜົນໄດ້ຮັບ

3.1 ມູນຄ່າຂອງຜົນໄດ້ຮັບ	ຫ/ໜ	ຈ/ນ ທັງໝົດ	ລາຄາ/ ຫ/ໜ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
				ຈໍາ ນວນ	ເປັນ ເງິນສົດ	ຈໍາ ນວນ	ບໍ່ເປັນ ເງິນສົດ
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຂາຍ	ກິໂລ	3,700	3,000	3,700	11,100,000		
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຊົມ ໃຊ້ໃນຄອບຄົວ	ກິໂລ						
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ ແບ່ງປັນໃຫ້ຜູ້ອື່ນ	ກິໂລ						
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ ແລກປ່ຽນ	ກິໂລ						
ຜົນຜະລິດທີ່ເກັບໄວ້ ເປັນແນວພັນ	ກິໂລ						
ຜົນຜະລິດທີ່ຍັງເຫຼືອໃນ ປະຈຸບັນ	ກິໂລ	1,100	3,000			1,100	3,300,00 0
ຂາຍສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກ ຜົນຜະລິດຫຼັກ							
ລວມ	ກິໂລ	4,800	(ຖ) (ທ)		11,100,000	(ນ)	3,300,00 0
ລວມມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບທັງໝົດ				(ຍ) = (ທ) + (ນ)	(ຍ)	14,400,000	
3.2 ມູນຄ່າຜົນຜະລິດທີ່ ເສຍຫາຍ	ຫົວ ໜ່ວຍ	ຈໍາ ນວນ	ລາຄາ	ຄິດເປັນມູນຄ່າ(ກີບ)			
ເຂົ້າທີ່ຖືກເສຍຫາຍ				0			
ໝາຍເຫດ							

ຕາຕະລາງທີ 26 ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ

4.1 ການຄິດໄລ່ຜົນກຳໄລ ແລະ ຂາດທຶນ	ແບບຄິດໄລ່	ລວມທັງໝົດ(ກີບ)
ດູນດ່ຽງເງິນສົດ	(ບ) = (ທ) - (ຍ)	(ບ) = 10,125,000
ລວມຜົນກຳໄລທັງໝົດ	(ຜ) = (ບ) - (ຕ)	(ຜ) = 10,340,000
4.2 ການວິເຄາະຜົນກຳໄລ/ຫົວໜ່ວຍ		
ຜົນກຳໄລລວມ/ວັນງານ	(ຝ) = (ຜ) / (ງ)	(ຝ) = 123,095
ຜົນກຳໄລລວມ/ເຮັກຕາ	(ພ) = (ທ) + (ນ)	(ພ) = 11,488,889

ຄອບຄົວ ນາງ ແລວຄໍາ: ການປູກເຂົ້ານາປີແບບນໍາໃຊ້ຜຸ່ນເຄມີໃນປີ 2008

ຕາຕະລາງທີ 27 ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປ

ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ ຂອງຊາວກະສິກອນ	ບ້ານ	ປະເພດເຂົ້ານາ	
		ເຂົ້ານາປີ	ເຂົ້ານາແຊງ
ນ ແລວຄໍາ	ໂພມະນີເໜືອ	ລວມຜົນຜະລິດ (ກລ)	ສະມັດຕະພາບ (ກລ/ຮຕ)
ວັນ, ເດືອນ, ປີ ເກັບກໍາຂໍ້ມູນ	ເມືອງ		
17/11/2008	ວຽງຄໍາ	6,500	4,514
ໄລຍະການຜະລິດ (1 ລະດູການ)	ແຂວງ	ລວມເນື້ອທີ່ (ເຮັກຕາ) (ຟ)	
7-11/2007	ວຽງຈັນ	1.44	

ຕາຕະລາງທີ 28 ສິ່ງນໍາເຂົ້າທຶນໝູນວຽນ

2.1 ທຶນໝູນວຽນ	ຫົວ ໜ່ວຍ	ຈໍາ ນວນ ທັງໝົດ	ລາຄາ/ ຫົວໜ່ວຍ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
				ຈໍາ ນວນ	ເປັນ ເງິນສົດ	ຈໍາ ນວນ	ບໍ່ເປັນ ເງິນສົດ
ແນວພັນ	ກິໂລ	152	2,500			152	380,000
ຜຸ່ນທໍາມະຊາດ							
ຜຸ່ນວິທະຍາສາດ	ເປົາ	4	250,000	4	1,000,000		
ຍາປາບສັດຕູພືດ							
ນໍ້າຊີນລະປະທານ							
ໄຟຟ້າ							
ນໍ້າມັນ							
ຄ່າເຊົ່າລົດໄຖ							
ອື່ນໆ							
ລວມ				(ກ)	1,000,000	(ຂ)	380,000
ລວມມູນຄ່າທຶນ ໝູນວຽນທັງໝົດ			(ຄ) = (ກ) + (ຂ)	(ຄ)	1,380,000		

ຕາຕະລາງທີ 29 ສິ່ງນຳເຂົ້າຄ່າແຮງງານ

2.2 ຄ່າແຮງງານ	ຈຳນວນ ວັນງານ	ລາຄາ/ ວັນງານ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນ (ກີບ)			
			ຈຳ ນວນ	ເປັນ ເງິນສົດ	ຈຳ ນວນ	ບໍ່ເປັນ ເງິນສົດ
ກຽມໄຮ່ຕາກ້າ	2	30,000			2	60,000
ຫວ່ານ ຫຼື ສັກກ້າ					2	
ຊຳກ້າ						
ກຽມດິນ	24		24	1,360,000		
ລົກກ້າ	5	30,000			5	150,000
ປັກດຳ	45	35,000	45	1,890,000		
ບົວລະບັດຮັກສາ / ແປງຝາຍ	8	30,000			8	240,000
ເກັບກ່ຽວ ແລະ ຕາກ	27	30,000	27	810,000		
ຟາດ ແລະ ຂົນສົ່ງ	6		6	625,000		
ອື່ນໆ						
ລວມ	84	(ງ)	(ຈ)	4,675,000	(ສ)	450,000
ລວມຄ່າແຮງງານທັງໝົດ	(ຊ) = (ຈ) + (ສ)		(ຊ)	5,125,000		
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າ	(ຍ) = (ກ)+(ຈ)	(ດ) = (ຂ)+(ສ)	(ຍ)= 975,000		(ດ) = 830,000	
ລວມມູນຄ່າຂອງສິ່ງນຳເຂົ້າທັງໝົດ	(ຕ) = (ຍ) + (ດ)		(ຕ)	6,505,000		

ຕາຕະລາງທີ 30 ຜົນໄດ້ຮັບ

3.1 ມູນຄ່າຂອງຜົນໄດ້ຮັບ	ຫ/ໜ	ຈ/ນ ທັງໝົດ	ລາຄາ/ ຫ/ໜ (ກີບ)	ຄິດເປັນເງິນກີບ			
				ຈ/ນ	ເປັນເງິນສົດ	ຈ/ນ	ບໍ່ເປັນເງິນສົດ
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຂາຍ	ກິໂລ	2,000	3,000	2,000	6,000,000		
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ຊົມໃຊ້ໃນຄອບຄົວ	ກິໂລ						
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ແບ່ງປັນໃຫ້ຜູ້ອື່ນ	ກິໂລ						
ຜົນຜະລິດເຂົ້າທີ່ໄດ້ແລກປ່ຽນ	ກິໂລ						
ຜົນຜະລິດທີ່ເກັບໄວ້ເປັນແນວພັນ	ກິໂລ						
ຜົນຜະລິດທີ່ຍັງເຫຼືອໃນປະຈຸບັນ	ກິໂລ	4,500	3,000			4,500	13,500,000
ຂາຍສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກຜົນຜະລິດຫຼັກ							
ລວມ	ກິໂລ	6,500	(ທ)	6,000,000		(ນ)	13,500,000
ລວມມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບທັງໝົດ (ຍ) = (ທ) + (ນ)				(ຍ)	19,500,000		
3.2 ມູນຄ່າຜົນຜະລິດທີ່ເສຍຫາຍ	ຫ/ໜ	ຈ/ນ	ລາຄາ	ຄິດເປັນມູນຄ່າ (ກີບ)			
ເຂົ້າທີ່ຖືກເສຍຫາຍ				0			
ໝາຍເຫດ							

ຕາຕະລາງທີ 31 ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດ

4.1 ການຄິດໄລ່ຜົນກຳໄລ ແລະ ຂາດທຶນ	ແບບຄິດໄລ່	ລວມທັງໝົດ(ກີບ)
ດູນດ່ຽງເງິນສົດ	(ບ) = (ທ) - (ຍ)	(ບ) = 325,000
ລວມຜົນກຳໄລທັງໝົດ	(ຜ) = (ບ) - (ຕ)	(ຜ) = 12,995,000
4.2 ການວິເຄາະຜົນກຳໄລຕໍ່ຫົວໜ່ວຍ		
ຜົນກຳໄລລວມ/ 1 ວັນງານ	(ຝ) = (ຜ) / (ງ)	(ຝ) = 111,068
ຜົນກຳໄລລວມ/ 1 ເຮັກຕາ	(ພ) = (ທ) + (ນ)	(ພ) = 9,024,306

ຕາຕະລາງທີ 32 ການປຽບທຽບລະຫວ່າງຂໍ້ມູນ 2 ຄອບຄົວ

ຂໍ້ມູນທີ່ສໍາຄັນ	ທ້າວ ບຸນນໍາ “ເຂົ້ານາປີນໍາໃຊ້ຝຸ່ນຊີວະພາບ”	ນາງ ແລວຄໍາ “ເຂົ້ານາປີນໍາໃຊ້ຝຸ່ນເຄມີ”
ເນື້ອທີ່ (ຟ)	0,9 ha	1,14 ha
ຜົນຜະລິດທັງໝົດ	4,8 t	6,5 t
ຜະລິດຕະພາບ	3,5 t/ha	4,5 t/ha
ມູນຄ່າທຶນໝູນວຽນທີ່ເປັນເງິນສົດ (ກ)	420,000 ກີບ	
ມູນຄ່າທຶນໝູນວຽນທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດ (ຂ)	460,000 ກີບ	100,000 ກີບ
ມູນຄ່າແຮງງານທັງໝົດ (ຊ)	3,340,000 ກີບ	5,125,000 ກີບ
ມູນຄ່າສິ່ງນໍາເຈົ້າທັງໝົດ (ມູນຄ່າທຶນ ໝູນວຽນ ແລະຄ່າແຮງງານ) (ຕ)	4,060,000 ກີບ	6,505,000 ກີບ
ຈໍານວນວັນງານທັງໝົດ (ງ)	84 ວັນງານ	117 ວັນງານ
ມູນຄ່າການຜະລິດທີ່ເປັນເງິນສົດ (ທ)	11,100,000 ກີບ	6,000,000 ກີບ
ມູນຄ່າການຜະລິດທີ່ບໍ່ເປັນເງິນສົດ (ນ)	3,300,000 ກີບ	13,500,000 ກີບ
ມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບທັງໝົດ (ປ)	14,400,000 ກີບ	19,500,000 ກີບ
ດຸ່ນດ່ຽງເງິນສົດ (ບ)	10,125,000 ກີບ	325,000 ກີບ
ຜົນກໍາໄລລວມ (ຜ)	10,340,000 ກີບ	12,995,000 ກີບ
ຜົນກໍາໄລລວມ/ວັນ (ຝ)	123,095 ກີບ	111,068 ກີບ
ຜົນກໍາໄລລວມ/ເຮັກຕໍາ (ພ)	11,488,889 ກີບ	9,024,306 ກີບ

ບົດທີ 5

ສຶກສາກໍລະນີການລົງທຶນປູກຖົ່ວເຫຼືອງ

ຈຸດປະສົງ

1. ເພື່ອໃຫ້ນັກຮຽນສາມາດວິເຄາະກໍລະນີສຶກສາແຜນການເງິນຈາກການລົງທຶນ

ເນື້ອໃນ

5.1 ແຜ່ນການເງິນ

- ຕົ້ນທຶນລວມປີທີ່ 1
 1. ຖາງປ່າ 500,000 ກີບ/ha = 500,000 ກີບ x 20 ha = 10,000,000 ກີບ
 2. ຊີ້ເມັດພັນ 6,000 ກີບ/kg/1ໄລ = 16,000 m²

$$\begin{aligned} & 5 \text{ kg} \quad 16,000 \text{ m}^2 \\ & \times \quad 10,000 \text{ m}^2 = 1 \text{ ha} \\ & x = 5 \times 10,000/1,600 = 31.25/\text{kg}/\text{ha} \\ & 31.25 \times 20 \text{ ha} = 265 \text{ kg} \times 6,000 \text{ ກີບ} = 3,750,000 \text{ ກີບ} \end{aligned}$$
 - ຄ່າໄຖ = 500,000 ກີບ/ha = 500,000 ກີບ x 20 ha = 10,000,000 ກີບ.
 3. ຄ່າຈ້າງແຮງງານ = 30/ha = 30 x 600 x 30,000 ກີບ

$$30,000/\text{ແຮງງານ} = 18,000,000 \text{ ກີບ}$$
 4. ຄ່າບົວລະບັດຮັກສາ 2,000,000 ກີບ/ha

$$= 2,000,000 \times 20 = 40,000,000 \text{ ກີບ}$$
 5. ຄ່າກັບກ່ຽວ 39,000,000 ກີບ/20 ha
 6. ຜົນຜະລິດທີ່ໄດ້ຮັບແມ່ນ 2 t/ha, ລາຄາຂາຍອອກແມ່ນ 5,000 ກີບ/kg

ລວມຕົ້ນທຶນປີທີ່ 1 ແມ່ນ:

$$40,000,000 + 39,000,000 + 10,000,000 + 3,750,000 + 10,000,000 = 111,750,000 \text{ ກີບ}$$
 - ລາຍຮັບປີທີ່ 1 = 2 x 20 x 1,000 x 5,000 ກີບ = 200,000,000 ກີບ
 - ຜົນຕອບແທນປີທີ່ 1 = 200,000,000 ກີບ - 111,750,000 ກີບ

$$= 88,250,000 \text{ ກີບ}$$
 - ລວມຕົ້ນທຶນປີທີ່ 2 = 111,750,000 - 10,000,000 = 101,750,000 ກີບ
 - ຜົນຕອບແທນປີທີ່ 2 = 200,000,000 ກີບ - 101,750,000 ກີບ =

$$98,250,000 \text{ ກີບ}$$

- ຕົ້ນທຶນລວມປີທີ່ 3
 - ທຶນໝູນວຽນ = 101,750,000 ກີບ
 - ທຶນປັບປຸງດິນ ສຸດ: 15 15 15 ໃສ່ 15 kg /ໄລ່, ລາຄາຊື້ 2,000 ກີບ/kg
- ຕົ້ນທຶນລວມປີທີ່ 3
 - 15 kg 1,600 m²
 - x 10,000 m²
 - x = 15,000 x 10,000 /1,600 = 93.75 kg/ha
 - 93.75 x 20 x 2,000 ກີບ
- ຕົ້ນທຶນລວມປີທີ່ 3
 - 15 Kg 1600m²
 - X 10.000m²
 - X = 15.000 1600 = 93,75Kg/ha = 93,75 x 20 x 2000 ກີບ
 - = 3.750.000 ກີບ
 - ລວມຕົ້ນທຶນປີທີ່ 3 = 101.750.000 ກີບ + 3.750.000ກີບ
 - = 105.500.000 ກີບ
 - ຜົນຕອບແທນປີທີ່ 3 200.000.000 ກີບ – 105.500.000 ກີບ
 - = 94.500.000 ກີບ
- ຕົ້ນທຶນປີທີ່ 4
 - ທຶນໝູນວຽນ = 101.750.000 ກີບ
 - ທຶນປັບປຸງດິນ = 16Kg/ໄລ່
 - 16 x 10.000 m² / 1600m² = 100Kg/ha.
 - 100 Kg x 20 x 2000 ກີບ = 4.000.000 ກີບ
 - ລວມຕົ້ນທຶນປີທີ່ 4 = 101.750.000 ກີບ+ 4.000.000 ກີບ
 - = 105.750.000 ກີບ
 - ຜົນຕອບແທນປີທີ່ 4 = 200.000.000 –105.750.000 ກີບ
 - = 94.250.000 ກີບ
- ຕົ້ນທຶນລວມປີທີ 5
 - ທຶນໝູນວຽນ = 101.750.000 ກີບ
 - ຄ່າປັບປຸງດິນ = 17 Kg/ໄລ່ x 10.000 m² / 1600 = 106,25 Kg/ha.
 - 106,25 x 20 x 2000 ກີບ = 4.250.000 ກີບ.
 - ລວມຕົ້ນທຶນປີທີ່ 5 =101.750.000.ກີບ + 4.250.000 ກີບ
 - =106.000.000 ກີບ
 - ຜົນຕອບແທນປີທີ່ 5 = 200.000.000 ກີບ – 106.000.000 ກີບ
 - = 94.000.000 ກີບ

ຕາຕະລາງທີ 33 ລວມຕົ້ນທຶນຂອງແຕ່ລະປີ

ລາຍການ	ຫົວໜ່ວຍ / ກີບ / 20 ha
ສ້າງອາຄານ	9.000.000
ຖາງປ່າ	10.000.000
ແນວພັນ	3.750.000
ຄ່າໄຖ	1.000.000
ຄ່າແຮງງານ	18.000.000
ຄ່າປົວລະບັດ	4.000.000
ຄ່າເກັບ ແລະ ຕີ	30.000.000
ລວມ	111.750.000
ປີທີ່ 2	
ທຶນໜຸນວຽນ	101.750.000
ລວມ	101.750.000
ປີທີ່ 3	
ທຶນໜຸນວຽນ	101.750.000
ປຸຍ	3,750,000
ປີທີ່ 4	
ທຶນໜຸນວຽນ	101.750.000
ປຸຍ	4,000,000
ລວມ	105,750,000
ປີທີ່ 5	
ທຶນໜຸນວຽນ	101.750.000
ປຸຍ	4,250,000
ລວມ	106,000,000

ຕາຕະລາງທີ 34 ລວມແຜນການເງິນຂອງຕົ້ນທຶນ ແລະ ຜົນກຳໄລ

ປີທີ່ລົງທຶນ	ຕົ້ນທຶນ (ກີບ)	ລາຍຮັບ (ກີບ)	ກຳໄລ (ກີບ)
1	111.750.000	200.000.000	88.250.000
2	101.750.000	200.000.000	98.250.000
3	105.500.000	200.000.000	94.500.000
4	105.750.000	200.000.000	94.250.000
5	106.000.000	200.000.000	94.000.000
ລວມ	530.750.000	100.000.000	469.250.000

1. ຊອກຫາມູນຄ່າໃນປະຈຸບັນ (NPV) net present value

$$NPV = PV_0 + PV_1 + PV_2 + PV_3 + PV_4 (1).$$

$$- PV_0 = -111.750.000 \div (1 + 0,1)^0 = -111.750.000.$$

$$- PV_1 = 98.250.000 \div (1 + 0,1)^1 = 89.318.181$$

$$- PV_2 = 94.50.000 \div (1 + 0,1)^2 = 78.099.173.$$

$$- PV_3 = 94.250.000 \div (1 + 0,1)^3 = 70.864.661.$$

$$- PV_4 = 94.000.000 \div (1 + 0,1)^4 = 64.383.561. \text{ ແທນໃສ່ (1)}$$

$$NPV = -111750000 + 89.318.181 + 78.099.173 + 70.864.661 + 64.383.561 = 190.915.576$$

2. ຊອກຫາອັດຕາຜົນຕອບແທນ (IRR) Internal Rate of Return

(ກຳໜົດ $r = 80\%$)

$$- \text{ອີງຕາມສູດ: } IRR = r_1 + (r_2 - r_1) \times NPV_1 \div (NPV_1 - NPV_2) \text{ (2)}$$

$$- \text{ຊອກ } NPV_2 = PV_{2.0} + PV_{2.1} + PV_{2.2} + PV_{2.3} + PV_{2.4} \text{ (3)}$$

$$- \text{ແຕ່ } PV_{2.0} = -111.750.000 \div (1 + 0,8)^0 = -111.750.000$$

$$- PV_{2.1} = 98.250.000 \div (1 + 0,8)^1 = 54.583.3333.$$

$$- PV_{2.2} = 94.500.000 \div (1 + 0,8)^2 = 29.166.666.$$

$$- PV_{2.3} = 94.250.000 \div (1 + 0,8)^3 = 16.166.380.$$

$$- PV_{2.4} = 94.000.000 \div (1 + 0,8)^4 = 8.960.915. \text{ ແທນໃສ່ (3)}$$

$$NPV_2 = -111.750.000 + 54.583.3333 + 29.166.666 +$$

$$16.166.380 + 8.960.915 = -2.872.706 \text{ ແທນໃສ່ (2)}$$

$$IRR = 0,1 + (0,8 - 0,1) \times 190.915.576 \div (190.915.576 + 2.872.706) = 0,79 = 79\%.$$

ສະແດງວ່າ $IRR \in [10\% ; 80\%]$ ຫຼື $r_1 < IRR$ ແລະ $0 < NPV$ ສະແດງວ່າບໍລິສັດຖ້ວຍເຫຼືອງນີ້ສາມາດຍອມຮັບໄດ້

ສົມມຸດວ່າເຮົາເອົາເຕົ້ນທຸນໄປຝາກໄວ້ໃນທະນາຄານແລ້ວສົມທຽບໃສ່ຜົນກຳໄລທີ່ເຮົາໄດ້ຮັບໃນການທຸລະກິດຊ່ວງໄລຍະ 5 ປີໂດຍສົມທຽບໃສ່ດອກເບ້ຍອັນດຽວກັນ (10%)

$$530.750.000 \quad 100\%$$

$$X \quad 10\%$$

$$X = 53.075.000 \text{ ກີບ } < 469.250.000 \text{ ກີບ.}$$

3. ຊ່ວງໄລຍະການຮັບທຶນຄື

$$\text{ອີງຕາມສູດ } d = I \div A$$

$$d = 530.750.000 \div 200.000.000 = 2,65 \text{ ປີ}$$

ສະແດງວ່າເຮົາທຸລະກິດພຽງແຕ່ສອງປີເຮົາສາມາດສິ່ງເງິນທີ່ກູ້ຍົມຈາກທະນາຄານ ແລະ ອີກສອງປີເຮົາແມ່ນໄລຍະທີ່ໂຄງການໄດ້ຮັບກຳໄລ

ເອກະສານອ້າງອີງ

ສຸກລາຕິ ສີຊາເນດ, ພູໂຂງ ອ້ວນລະມະນີ, Andrea Schroeter, ແລະ ພຸດທະສິນ ພິມມະຈັນ. 2009. ປຶ້ມເຄື່ອງມືການຄິດໄລ່ເສດທະກິດ ສໍາລັບການຜະລິດ ແລະ ການແປຮູບຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາ ຂະໜາດນ້ອຍ, ກອງສົ່ງເສີມກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້. ໜ 1-49, ກະຊວງສຶກສາທິການ. ກົມອາຊີວະສຶກສາ ແລະ ການສຶກສາຊັ້ນສູງ. ສູນພັດທະນາອະຊີວະສຶກສາ. 1999 ວິຊາກິດໜາຍທຸລະກິດ. ໜ 31-33